ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

УРЯТ ҮНЭН

...С-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

...0 (9834) | 1962 оной апрелиин 4, среда | Сэн 2 мүнгэн

...С-эй обкомдо, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

...ахыгаа хүгэлбэрилгые шэнэдхэн ...хай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй ...эй Соведэй 1962 оной мартын ...бэелүүлэн, партиин обкомой бю... ...ргажа, Бурядай АССР-эй Хүдөө ...бэрилхэ комитет бии болгобо. ...түрүүлэгшээр КПСС-эй обкомой ...ретарь **В. Р. Филиппов** томилог...

...түрүүлэгшын орлогшоор Буря... Министрнүүдэй Соведэй Ту... ...эгэдэхи орлогшо, республикын ...ын продуктнуудые абаха ба бэ... ...стр **Г. П. Тюменцев** томилогдо...

...едэй гэшүүд:

...сов — КПСС-эй обкомой секре...

...енко — КПСС-эй обкомой хүдөө ...гые даагша;

...аков — Бурядай хүдөө ажахын ...иректор;

...шаков — БурАССР-эй Министр... ...дэй дэргэдэхи уһанай ажахын ...начальник;

...нов — Бурядай хилээмэнэй зүйл... ...даг управлениин начальник;

...розо — Бурядай «Сельхозтехни... ...түрүүлэгшэ;

...гаев — БурАССР-эй Министрнүү... Гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин ...орлогшо.

***

...ССР-эй Министрнүүдэй Совет ...ын үйлэдбэрие хүтэлбэрилхын ...дтахи колхоз, совхозуудай болон совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин иимэ управленинүүдые бии болгоо:

1. Улан-Удын нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлени. Тэндэ Советскэ район, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн, Сэлэнгын, Заиграйн аймагууд орохо юм.
2. Кяхтын нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлени. Тэндэ Кяхтын, Бичурын, Зэдын, Закаменай аймагууд оролсоно.
3. Кабанскын нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлени. Тэндэ Баргажанай, Кабанскын, Байкало-Кударын, Прибайкалиин, Түнхэнэй, Ахын, Хойто-Байгалай аймагууд орохо байна.
4. Хориин нютагай совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлени. Энэ управленидэ Хориин, Яруунын, Баунтын аймагууд оролсоно.

Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Совет нютагуудтахи колхоз, совхозуудай болон совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудаар иимэ хүнүүдые томилоо:

1. Улан-Удын — **А. В. Желтый;**
2. Кяхтын — **К. Л. Барьядаев;**
3. Кабанскын — **В. И. Титов;**
4. Хориин — **И. А. Игнатьев.**

***

КПСС-эй обкомой бюро нютагуудтахи колхоз, совхозуудай болон совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управленидэ хүдэлхэ КПСС-эй обкомой парторгнуудаар иимэ хүнүүдые томилбо:

1. Улан-Удын — **И. Д. Черняков;**
2. Кяхтын — **Н. В. Федоров;**
3. Кабанскын — **Б. С. Семенов;**
4. Хориин — **Д.-Н. Т. Раднаев.**

Урма зоригни бадарна

Манай Барханай колхозой ажахы жэлһээ жэл бүри хүгжэн ургана, тэрэшэлэн ажалшадай һуудал байдал һайжарна. Үнгэрөөшэ жэл колхозоймнай хонин һүрэг 25 мянган толгойдо хүргэгдөө. Партиингаа Центральна Комитедэй мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай колхознигууд мүнөө жэл хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха талаар горьтойхон алхам хэхэ гэжэ шиидээд, эсэшэ сусашагүйгөөр оролдожо байнад.

Мартын 10-ай мэдээгээр колхоздомнай 12 мянга гаран хурьгад абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Энэ жэл хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса абажа, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө оролдонобди.

Үнгэрһэн жэлдэ Элэсүүн, Хонхино нютагуудта 200—200 хүнэй һууритай клуб, 300 хүнэй һууритай арадай театрын байшан, хоёр-хоёр байратай 12, нэжээд байратай 10 гэр ашаглагдаа. Тиихэдэ ниитынгээ малай байха хэдэ хэдэн томо байранууд баригдажал байдаг.

Он жэлэй үнгэрхэ тума хүгжэжэ, баян боложо байһан түрэл колхозоо харахадаа урма зоригни бадараг-шал. Партиингаа ЦК-гэй мартын Пленумээр зэбсэгжэн, колхознигууднай ажахыгаа бүри түргэнөөр хүгжөөжэ, Эхэ орондоо хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр үгэдэг болохо гэжэ һанахадаа баяр дээрэм бүри ехэ баяр түрэнэ.

Б. Шагдуров,
Баргажанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

...ахын асуудалнуудаар Н. С. Хрущевой ...лэһэн үгэнүүдэй суглуулбари

...апрелиин 2. (ТАСС). «Коммунис байгуулалтын ...шата, хүдөө ажахые хүтэлбэрилгые һайжаруул... ...ртиин зорилгонууд» гэһэн гаршагтай ном поли... ...атурын Гүрэнэй хэблэл гаргаба. Хүдөө ажахын ...р нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэнүүд тэн... ...ахай, КПСС-эй XXII съездэ хэгдэһэн элид... ...рим бүлэгүүд, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэ... ...зүблөөнүүдтэ нүхэр Хрущевой хэлэһэн үгэнүүд, ...ртда КПСС-эй ЦК-гэй Пленум дээрэ Н. С. Хру... ...элидхэл, түгэсхэлэй үгэ тэрэ ном соонь оруулаг...

(ТАСС).

...өө ажахыда мэргэжэл ехэтэй ...удэлмэрилэгшэдые гаргаха

...апрелиин 2. ...дөө ажахые онь... ...һургуулинуу... ...риүүдэй, профес... ...хническэ һурал... ...агай управлени... ...утэлбэрилэгшэдэй ...зүблөөн ниислэл... ...нээгдэбэ. Саа... ...ханизаторнуудые ...дэг болохо хэрэгтэ энэ зүблөөн зорюулагданхай.

Профессионально-техническэ эрдэмэй талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. И. Зеленко тэндэ элидхэл хэбэ.

Элидхэлэй һүүлээр үгэ хэлэлгэ эхилээ.

Түмэр замай транспортын ...мэришэдэй профсоюзай съезд

...апрелиин 2. ...эр замай тран... ...худэлмэришэдэй XVII съезд тү... ...үдэлмэрилэгшэ... ...түбэй байшан соо мүнөөдэр Москвада нээгдэбэ. Профсоюзай ЦК-гэй түрүүлэгшэ Е. Т. Чередниченко тоосоото элидхэл хээ.

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин съездын хүдэлмэридэ хабаадана.

...ера, Марс дээрэ ажа-амидарал бии гү?

...апре... Венера ... бай... ...ахын ...улярна ... гэжэ ...түүд ... байна. ...эзэн... ...долтой... ... Мэ... ...ак ака... ...овто ...ушарые ... ТАСС... ...гүй...

...обсерва... ...рокофьев, ...анэй» ...гарга... ...н, Ве... ...байһан ...ранай ...абадаг ...н бай... ...Т. Фе...

...дээрэхи ... даа ...одохо ушартай байгаа. Юуб гэхэдэ Венерые тойрон байһан агаарай дээдэ хубида уһанай уурал бии байна бшуу. Ультрафиолетовэ туяанда дайрагдажа, энэ уурал водород, кислород боложо хубаардаг юм. Тиигээд водородой хубинууд замбуулин дайда руу дэгдэн тарадаг, харин кислородынь тэндээ үлэдэг.

Зүгөөр энэ мэдэгдээгүй планетэ дээрэ ажа-амидарал бии гээд хэлэжэ болохо гү? Бүри үни хада шэнжэлэн тодорхойлһоной ёһоор, Венерые хүреэлэн байһан агаарай 75 процентнь углекислота болоно. Тиимэһээ ажа-амидарал Венера дээрэ үгы гэжэ тодорхойлогдоһон болоно. Радиоастрономическа ажаглалтануудые хэхэдэ энэ согсололой зүб байһаниинь элирхэйлэгдэнэ бшуу. Венера дээрэхи температура 300 градус тухай болодог.

Марс дээрэ кислородой бии үгые томо телескопоор тодорхойлжо болохогүй байна. Дэлхэйе тойрон байһан агаарай саада тээ гаража, айхабтар хүсэтэй телескопоор лэ энээниие тодорхойлон хаража болохо.

Мүнөөнэй олонхи шэнжэлэгшэд Марс дээрэ тохёолдодог үзэгдэлнүүдые дэлхэйнгээ байдалтай сасуулжа харадаг юм. Гэбэшье тэндэ уһанай уралай, кислородой бии байһаниинь сэхэ элирхэйлэгдээгүй гээшэ.

Гэхэтэй хамта Марсын агаар гол түлэб азотһоо бүридэнэ. Мүн аргонойшье багашаг холисо байжа магад. Тэндэ водород замбуулин дайда руу түргөөр дэгдэн тарашадаг гээд зарим эрдэмтэд һаянай тайлбаридаг болоо.

Хонишод хэлэһэндээ хүрэхэл

Нёдондо апрель һарада эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишодой нэгэн Василий Урбачкеевич Ламатхановай даадаг хонишодой бригада ажахын тоосоондо ороһон юм. Мүнөө бригададань 3180 хонин, тэрэ тоодо 1161 эхэ хонид тоологдоно.

Эндэхид үнгэрэгшэ жэлдэ 1064 эхэ хонидһоо 847 гаран хурьга абаа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 75 хурьга түлжүүлээ һэн. Хурьгадаа 8—10 һаратайдань тус бүриинь 34-35 килограмм шэгнүүртэй болгожо, совхоздоо хамта 267 центнер шэгнүүртэйгээр тушаагаа. Тэрэнь бүхыдөө 13.350 түхэригэй болоһон байна. Хурьгадаа гарзагүйгөөр түлжүүлжэ, шэгнүүрыень ехээр нэмээһэнэй ашаар абтаһан центнер мяханай өөрынь үнэ сэн 50 түхэригтэ болоо гэхэ гү, али тэрэнь түсэбөөр хараалагдаһандаа хүрөө.

Нооһо абаха талааршье баһал бараг һайн үрэ дүн туйлаа. Бригадада хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,1 килограмм нооһон абтаа гэхэ гү, али хамтадаа 58 центнер гол түлэб нарин, нарибтар нооһон хайшалагдаа. Центнер нооһонойнь өөрынь үнэ сэн 529 түхэригтэ боложо, колхоздо бүхы дээрээ 30681 түхэригэй олзо доход оруулаа. Иигээд байхадаа хонишон бүхэнэй һарын салин 75—80 түхэриг болоһон байна.

Эдэндэ 904 га бэлшээриин газар, 200 гектар сабшалан даалгагдажа үгтэнхэй. Хонишод үнгэрэгшэ зун, намар тэндэһээ өөһэдынгөө хүсөөр 2000 центнер үбһэ сабшажа, 1800 центнер силос даража абаа һэн. Байгша ондо сабшалангаа, бэлшээриингээ газарые наг шэбхээр һайса үтэгжүүлжэ, һайнаар уһалха зорилготой. Хэрбээ нёдондо сабшалан, тарялан дээрэ 300 тонно наг шэбхэ гаргаһан байбал, энэ жэлдэ 500 тонноһоо бага бэшэ шэбхэ тараахаар шиидэнхэй.

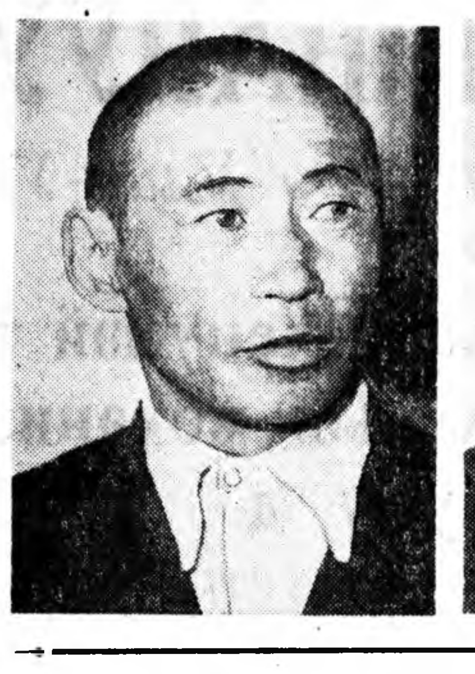
Бригадын хонишод Санжидма Базарова, Анна Доржиева, Зина Ламатханова, Сэсэг Будаева, Цыпилма Нимаева, Мария Раднаева, Петр Гармаев, Филипп Надмитов, Будажап Ринчинова гэгшэд булта эбтэй этэй, оролдосотой һайнаар ажалладаг зон.

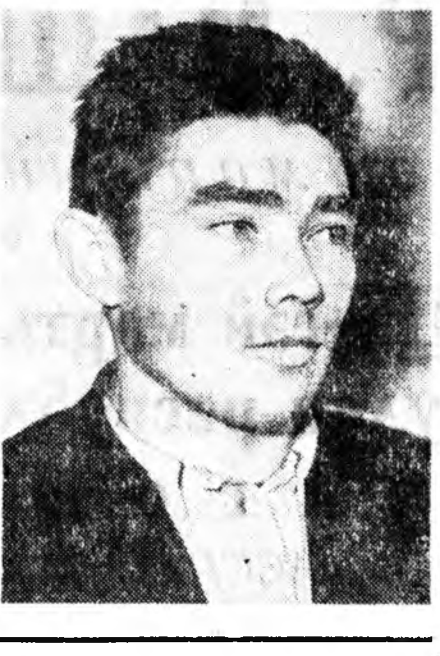
— Бидэ Хориин аймагай Үдын совхозой хонишон Димит-Ханда Лубсановагай бэшэгтэй танилсаад, зуун хонин бүриһөө адагынь 100 хурьга абаха, хонин бүриһөө 3 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха гэһэн уялга абаа һэмди. Мүнөө жэлэй эхинһээ хойшо 1161 эхэ хонинһоомнай хамта 800 гаран хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Иигээд мартын һүүл болотор үшөөл 300 гаран хонин түрэхэ,—гэжэ тэдэнэр хөөрэлдэнэ.

Нүхэр Ламатхановай даадаг ажахын тоосоото бригадынхид партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй материалнуудтай танилсажа, ажал хүдэлмэреэ улам һайжаруулан, урдаа табиһан зорилгонуудаа, нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхээр шармайн оролсобо.

С. Балдуев.
Баргажан.

ЭРХИМ МЕХАНИЗАТОРНУУДТА—АЛДАР СОЛО

Шадабари, оролдолго хэрэгтэй

Ноёхоной таряаша, малшазон КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй материалнуудтай һонирхон танилсаһаар. Бидэ Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд, мүн Эхэ оронойнгоо бүхы ажалшадта партиин Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые ехэ һайшаажа, социалис хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арюун нангин хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые сохом оруулхаар бэлэн байһанаа мэдүүлнэбди.

Энэ жэлдэ манай колхозой гэшүүдэй хэхэ юумэн айхабтар ехэ. Жэшээлхэдэ, 1962 ондо хонидойнгоо тоо толгойе **14,3 процентээр, эбэртэ бодо малаа 13 процентээр олошоруулха, 2014 центнер мяха абаха, 9135 центнер һү һааха, 603 центнер нооһо хайшалха, 49 мянган үндэгэ суглуулха** түсэбтэйбди.

Урдаа табиһан эдэ зорилгонуудаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэмнай адуу малайнгаа үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэһэнһөө, түл түрэсэеэ гарза гайгүй түлжүүлһэнһээ, хабарай тарилгые хаһа соонь эмхитэйгээр үнгэргэһэнһөө нилээд дулдыдаха болоно.

Мартын 24-нэй мэдээгээр 6.300 хурьган абтанхай. Гүрэндэ мяха тушааха нэгэдэхи кварталай түсэбые 101 процент дүүргээбди.

Түсэбөөр хараалагдаһанай зэргээр малай ашаг шэмэ абахын тула **энэ жэлдэ 96 мянган центнер** тэжээлэй единицэ болохо элдэб янзын шэмэтэ болон бүдүүн тэжээл бэлдэхэ болонобди.

Колхозой партийна комитет, правлени эдэ шухала зорилгонуудые бэелүүлхэ тушаа зохихо хэмжээнүүдые абанхай. Энэ хабар **кукуруза—750 гектар, горох —100 гектар, бобы —10 гектар, сахарай свёкло 5 гектарта** тариг-даха юм. Пропашной ургамалнуудые тариха газар дээрэ 1600 тонно наг шэбхэ гаргагданхай. Тэрэшэлэн сабшалан дээгүүр тошон халяагдаһан, наг шэбхэ гаргагдаһан, гаргагдажашье байна.

Ниитын адуу малай тоо толгойн олошорхо бүри малшадай хүшэр хүндэ хүдэлмэрие оньһон аргаар хүнгэдхэхэ, малай зохистой шэнэ байрануудые бүтээхэ болонобди. Байгша ондо 2000 хониной байха хоёр байра 400 үхэрэй байха хоёр, 200 тугалай багтаамжатай нэгэ байра бүтээгдэхэ. Мүнөө үүлтэртэ малай фермэ дээрэ «елочкын» түхэлэй оньһон аргаар үнеэдые һааха агрегат табигдажа байнхай. Һаяар түрүүшымнай «елочка» ашаглалгада тушаагдаха юм. Удаань Түхэм гэжэ нютагта оршодог һаалиин гүүртэдэ мүн лэ «елочка» табигдаха.

Малшадта байрын гэрнүүд болон соёл гэгээрэлэй гуламтанууд олоор баригдаха. Ажахыгаа ашаг олзотойгоор эрхилхын тула эмхидхэлэй хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, комплексно бригаданууд усадхагдажа, тэдэнэй орондо ажахын тоосоондо оруулагдаһан үйлэдбэриин тусхай участогууд байгуулагдаа. Иимэ участогууд гэбэл: **һүнэй-товарна, мяханай фермэнүүд, тракторно-тарян ажалай, тэжээл бэлэдхэлэй бригаданууд** гэхэ мэтэ эмхидхэгдээ.

Манай колхоздо шиидхэгдээгүй шухала асуудалнууд үшөө олон. Ажахымнай алишье һалбарида, илангаяа мал ажал дээрэ хүшэр хүндэ хүдэлмэриин оньһожоруулга үшөөл гээгдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэл 328 гектар газарһаа 30÷5 тонно кукурузын силос дарагдаа һэн. Иимэ һайн шанартай силос ехые даража шадаха байбашье, силосэй комбайнуудай дуталдаһан шалтагаанһаа энэ үнэтэ ургамалые нилээд гээлтэдэ оруулһан байнабди. **Энэ жэлдэ 19600 тонно** кукурузын силос дарахаар хараалнабди. **Тэрэмнай хоёр мянга гаран центнер мяха абаха, 20 мянган центнер һү һааха** арга боломжо маанадта олгоно.

Д. Бадмаев,
Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

Трактор, комбайн болон хүдөө ажахын бусад машинануудта эзэн ёһоор хандажа, техническэ харууһа хэжэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ байдаг механизаторнууд, инженер-механигууд колхоз, совхоз бүхэндэ олон. Тэдэнэй эрхимүүд республикын механизаторнуудай зүблөөндэ хабаадажа, зуу гаран түрүүшүүлдэ Грамота, шан барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамота болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан түрүү механизаторнууд (зүүн гарһаа, дээрэһээ доошоо) 1. Сэлэнгын «Эрдэм» колхозой тракторист Ц. Р. Ринчинов, 2. Байкало-Кударын Шергинскэ совхозой тракторист Г. Н. Носков, 3. Яруунын совхозой комбайнер Н. Г. Эрдынеев, 4. Түнхэнэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторист Б. Ш. Дылгыров, 5. Хориин аймагай Үдын совхозой тракторист Б. Д. Жамьяндабаев.

Л. ХАНДУРОВАН фото.

„ПРАВДА" ГАЗЕТЫН ТАБИН ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ЛЕНИНГРАД

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин музейдэ «Правда» газетын хүдэлмэришэн бэшэгшэд—үнинэй большевигүүд 50 жэлэй ойдо зорюулһан хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ. «Правда» газетын түрүүшээр бии болоод байхада тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан, газетые эдэбхитэйгээр тарааһан хүнүүдэй хөөрөөе тэндэ ерэһэн хүнүүд һонирхолтойгоор шагнаа.

«Правдада» зорюулагдаһан экспозици музейдэ улам үргэдэжэ байна. Тиигэжэ 1912—1914 онуудта хүдэлмэришэн бэшэгшэдһээ газетын абаһан бэшэгүүд, мүнгэ зөөри суглуулһан тухай квитанцинууд, «Правдын» эдэбхитэй хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй фото—зурагууд улам—улам олошорно.

Ленинэй нэрэмжэтэ городто «Правда» газетэ бии болоһон юм. Газетын 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан һайндэртэ эндэ ехээр бэлдэжэ байнхай. Предприятинуудта, дээдэ һургуулинуудта, дунда һургуулинуудта, агитпунктнуудта энэ гайхамшагта һайндэртэ зорюулагдаһан хэдэн зуугаад лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэбэ.

ВИЛЬНЮС

Түрүүшын хэды һарын туршада «Правдын» гаража байха үедэ зарим городуудай хүдэлмэришэд өөрынгөө газетэдэ хамтаараа мүнгэ зөөри суглуулһан юм. «Хахад жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд» гэһэн бэшэг соогоо В. И. Ленин тэдэ городуудые нэрлээ һэн. Тэрэ тоодо Вильнюс город дурдагдаһан байгаа. Партиин түүхэ шэнжэлхэ Литвагай КП-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи институдай научна хүдэлмэрилэгшэд Литвагай пролетариадай «Правда» газетэтэй ямар холбоо харилсаатай байһыень шэнжэлдэг. Тиигэжэ газетын яажа тараагдадаг байһан тухай шэнэ дансануудые олобо.

1912 оной июниин 23-һаа эхилээд «Правда» газетэ Вильнюс асарагдажа эхилһэн түүхэтэй. Виленскэ жандармын управлениин тусхай мэдээсэл соо иигэжэ бэшээтэй байба. Тэрэ үедэ «Правда» газетэ зүбшөөгдэмэл байһан юм. Тиибэшье һаань газетын Литвагай городуудаар ямараар таража байһыень тагнуулшад нюусаар шалгадаг һэн. Каунасска вокзал дээрэ 1913 оной үбэл газетын нэгэ номерые полици буляажа абаһан юм.

Хэдышье бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоо һаань, РСДРП-гэй Вильнюсскэ организаци зорюута бии болгогдоһон газетын контороор дамжуулан «Правда» газетые тараадаг байгаа.

«Правдын» нүлөөгөөр Литвагай социал-демокрадууд «Вильнюс» («Волна») гэдэг өөһэдынгөө газетэ гаргажа эхилээ һэн.

АЛМА-АТА

Партиин түүхэ шэнжэлхэ Казахстанай КП-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи институдай, Алма-Атын партийна дээдэ һургуулиин, «Социалистик Казахстан», «Казахстанская правда» газетэнүүдэй научна сесси эндэ болобо. Тус сесси «Правдын» 50 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

КИЕВ

Киевскэ 10-дахи автопаркын бригадада (хүтэлбэрилэгшэнь Н. Яценко) «Правдын» 50 жэлэй ойн нэрэ олгоо.

Тус бригадын бүхы гэшүүд эдэбхитэй хүдэлмэришэн бэшэгшэд юм. «Правда» газетын алдарта ойн үдэр болотор тэдэнэр түсэбһөө гадуур хэдэн зуугаад тонно ашаа шэрэхээр шиидэбэ. Мүнөө тэдэнэр абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Правда» газетын комбинат.
ТАСС-эй фотохроника.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй тогтоолые бэелүүлхын түлөө

ТРАКТОР, МАШИНАНУУДАА ЭЗЭН ЁҺООР АШАГЛАХ

гэжэ 1962 оной мартын 31-дэ Улан-Удэдэ болоhон республикын механизаторну

* * *

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй тогтоолтой дашарамдуулан республикын механизаторнуудай зорилгонууд тухай

БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. У. МОДОГОЕВОЙ элидхэлhээ

— КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд имагтал хүдөө ажахые бүхы талаарнь хүгжөөхэ, коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури тогтоохо гэhэн программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ, арад түмэнэй ажана байдалые улам hайжаруулха хэрэгтэ, совет хүн бүхэнэй аша туhадал зорюулагдаhан байна, — гэжэ А. У. Модогоев элидхэлээ эхилбэ.

«Коммунизм байгуулхын тула асари ехэ хүсэтэй промышленностиин хажуугаар, хүгжэн hалбаржа байhан, бүхы талаараа аша үрэ ехэтэй хүдөө ажахытай байха хэрэгтэй» гэжэ партиин Центральна Комитет онсолон тэмдэглээ.

Хүдөө ажахын хүгжэлтэ, нэн түрүүн ороохо таряа, малай тэжээл ехээр абтадаг болоhонhoo дулдыдаха юм гэжэ партиин ЦК үшөө дахин онсолон тэмдэглээ гээшэ. Тиимэhээ таанадые—хүдөөгэй механизаторнуудые хамаhaa түрүүн суглуулба гээшэбди. Энэ зүблөөндэ республикымнай эрхим механизаторнууд сугларанхай.Таанадайл жэшээтэ шударгы ажалhaa партиин табиhан хэрэгэй амжалта дулдыдаха байна бшуу.

Газар тариалангаа эрид хүгжөөхэ арга боломжо манда хүсэд бии. Колхоз, совхозуудтамнай мэргэжэл шадабаритай 8 мянга шахуу механизаторнууд тоологдоно. Хэрбээ 1953 онтой сасуулбал, тракторнуудай тоо (15 моринной хүсэтэй) гурба дахин олошороо. Мүнөө үедэ республикын колхоз, совхозууд 6 мянга гаран тракторта, 2000 орооhоной, 600 силосно комбайнтай, 2500 автомашинатай, 10 мянга шахуу хүдөө ажахын бусад жэжэ машинатай байха юм. hүүлэй жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудаар трактор, машинануудые заhабарилха мастерскойнууд олоор түхеэрэгдээ. Энэ техникынгээ хүсөөр үнгэрhэн үедэ 378 мянган гектар шэнэ газар хахалhан байнабди.

ГОЛ БАЯЛИГНАЙ — ГАЗАР ТАРЯАЛАН

Тиигэбэшье хүсэ ехэтэ бии байгаа техникын, механизаторнуудай ехэ арга боломжонууд хүсэд хэрэглэгдэжэ шадагданагүй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ республикамнай гүрэндэ ороохо таряа, мяха, hү, ноохо худалдаха уялга, түсэбүүдээ дүүргээгүй үлэшоо. Юун болоо гээшэб? Тарялангаймнай ургаса бага, адуу малаа тэжээлээр хүсэд хангажа шадаагүйбди. Энээн дээрэhээ малай ашаг шэмэ бага байна. Үлэн хооhон малhaa юу абахабши даа.

Тарялангай ургаса тон бага байhaар. Нёдондо тарилгын гектар бүриhөө миил 8,2 центнер тэжээлэй единицэ абтаа. Тиин Бичурын аймагта 12,2 центнер, Мухаршэбэртэ —11,2 центнер, Түнхэндэ—11,2 центнер абтажа байхада, малаар олон Сэлэнгэдэ — 4,5 центнер, Зэдэдэ — 4 центнер тэжээлэй единицэ га бүриhөө хуряагдаа.

Энэ үшөө юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, таряалангай газар зүбөөр хубаарилагданагүй, ороохо таряанай баян ургаса абаха агротехническэ эрилтэнүүд баримталагданагүй. Урданъ МТС байхада наараа гол түлэб май hарада хахалдаг, намарай наар ехээр элдүүрилдэг аад, тэрэнээ олохон ажахынууд орхижорхёо. Зэдын, Сэлэнгын аймагуудай ажахынууд хамта дээрээ Түнхэнэй «Сибиряк», «Восточные Саяны» гэжэ хоёр колхоздо хахалагдаhан намарай наарhaa үшөө багые хахалаа бшуу.

Республикын колхоз, совхозуудта 1961 ондо тарилгын гектар бүриhөө миил 7,2 центнер шэниисэ, 6,2 центнер ячмень, 5,2 центнер овёс, 8 центнер зелёнко, 79,9 центнер кукуруза хуряагдаhан байна. Иимэ бага ургасые гансахан ган гасуураар шалтагаалжа болохогүй. Нэгэ адли эрхэ байдалда байгаад, жэлhээ жэл бүри тогтууритай баян ургаса абадаг ажахынууд, түрүүшүүл бии ха юм. Жэшээнь, Тарбагатайн аймагай «Маяк» колхоз hүүлэй дүрбэн жэлэй туршада гектар бүриhөө жэлдээ 10,2—13 центнер ороохо тарьяа дунда зэргээр хуряажа абаа. Колхозой 1-дэхи бригада 14—18 центнер таряа га бүриhөө хуряагаа. Тиихэдэнь шэниисын ургаса бүри дээшэ байха юм.

Энэ колхоздо нэгэншье гектар уhалагдадаг газар байхагүй, хура бороон бага ородог. Тэдэнэр баян ургаса имагтал агротехникые наринаар баримталжа, газараа hайнаар элдүүрилээд, эрхим шанартай үрэhөөр тарилга хэжэл туйлана бшуу. Колхоздо газараа жэгдэ hайнаар хахалдаг, элдүүрилдэг механизаторнууд олон. Эндэхи агроном нүхэр А. Х. Копылова поли дээрэхи хүдэлмэриин шанар наринаар шалгадаг, халуун намарhaa эхилжэ үрэhэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ ажал эмхидхэдэг.

Бичурын аймагта «Победа» колхозой гектарhaa 14,8 центнер таряа хуряажа байхада, зэргэлээ XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозынь 9,8 центнер абаhан байна. Мухаршэбэрэй «Коммунизм» колхозой 14 центнер таряа абахада, тэндэхи «Победа» колхоз 9,4 центнертэй hуушоо. Түнхэнэй «Сибиряк» колхозой 11,5 центнер таряанай ургаса хуряахада, тэндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 6,3 центнер абаhан байха юм. Иимэ жэшээнүүд хаа хаанагүй олдохо.

Партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлхэ гээшэ, нэн түрүүн ороохо таряа ехээр абадаг болохо гэhэн удхатай. Тиихын тула элдүүрилгынгээ газар зүбөөр ашаглаха болонобди. Нёдондо болотор таряалангай нилээд ехэ хубиие овёс, зелёнко, мал бэлшээхэ тарилга эзэлжэ байгаа. Ургаса багатай сабшалан элбэг бии. Сэбэр наарта ехэ газар эзэлэгдэнхэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ таряалангай хубааралгые hайжаруулха тушаа түрүүшын алхам хэгдээ hэн. Тэрэнэй эсэстэ таряалангай 9,5 процентые овёс, 14 процентые зелёнко эзэлнэ. Тиин гектар овёсhoo 6 центнер, зелёнкоhoo 2,2 центнер тэжээлэй единицэ абтаа. Зүгөөр шэниисэ таряалангай 27,7 процент, кукуруза 6,3 процент эзэлжэ, шэниисын гектар бүриhөө 10,1 центнер, кукуруза 10 центнер тэжээлэй единицэ үгөө. Эдэ тоо баримтануу дээрэhээшье харахада, бидэнэр саашадаа ямар харгыгаар дабшаха ёhотойбибди гэжэ ойлгохоор. Ургаса бага үгэдэг сабшалан хахалжа, кукуруза тариха гээшэ ехэ удхашанартай.

АРГА БОЛОМЖОШЬЕ ЕХЭ

Бидэндэ юун hаад хэнэб? Зарим хүтэлбэрилэгшэд шэнэ, түрүү юумэнhээ айна. Зеленкоёол тарихадаа тэдэнэр hанаагаа амардаг. Иимэ баримтануу мэргэжэлтэдэйшье талаhaa гарадаг. Борьёогой совхозой главна агроном нүхэр Зайцев Зэдэ мүрэнэй эрье шадарай ургаса багатай сабшалан хахалжа, кукуруза тариха гэхэдэ нёдондо ехэл дурагүй байгаа. Мүнөө жэлдэ тэжээлээр ехэ дуталдахадаа бага зэргэ ухаа орожо, тэндэ кукуруза тариха гэжэ шиидээд байна.

Горох, тэжээлэй бобы ехээр таригты гэхэдэ, бэлэн үрэhэ эреэд hуудаг хүнүүд бии. Нёдондо горохын, бобын үрэhэ эндэ тэндэhээ суглуулжа, хэдэн ажахынуудта үгөө hэмди. Теэд эдэ ургамалнуудай ушар удхые ойлгоhон хүнүүд тэрэнээ оролдосотойгоор тарижа, үрэhэ хүрэнгэ суглуулжа абанхай. Жэшээнь, Кяхтын аймагай суута кукурузашан нүхэр Дамдинов нёдондо 5 центнер тэжээлэй бобын үрэhэ абаад, тэрэнээ оролдосотойгоор ургуулжа, суглуулhан үрэhөөрөө мүнөө жэлдэ 50 гектар тариха аргатай болонхой. Тиин гэhээ Бичурын XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз тэды шэнээн үрэhэ абаhан аад лэ, тэрэнээ сабшажа силос хэжэрхёод, мүнөө дахин үрэhэ гуйжа байна. Саашадаа иимэ ябадал гаргажа болохогүй. Энэ жэлдэ абаhан үрэhөөрөө саашадаа өөhэдынгөө ажахы бүхэниие хангаха уялгатай.

Уhа голой эрье шадархи ургаса багатай сабшалан хахалжа, кукуруза ехээр тариха шухала. Мүнөө үедэ нютаг бүхэндэ кукуруза ургуулха дүй дүршэлтэй хүнүүд урган гараа. Энэ ургамалые тариха, ургасын хойноhoo харууhалха, хуряалга хэхэ машина техникэшье бии. Зорилго юуб гэхэдэ, кукуруза тариха тааруу газар шэлэн олоод, эндэ наг шэбхэ гаргаха хэрэгтэй. Кукурузашадай звено нэмэжэ эмхидхэхэ бологдоно.

Ороохо таряанай ургаса мүн лэ хабарай тарилгые ехээр унжагайруулжа, шанар муутай үрэhэ хэрэглэhэнhээ болоно. Жэшээнь, нёдондо Сэлэнгын совхоз шэниисээ аяар 39 үдэр соо таряа hэн. Тэрэнэйнгээ эсэстэ гектар бүриhөө 3,4 центнер ургаса абаа. Хэжэнгын совхоз (главна агрономынь нүхэр Тайнов) hүүлэй жэлнүүдтэ тон бага ургаса абана. Шанар муутай үрэhэ хэрэглэхынгээ хажуугаар, тус совхоздо гектар бүридэ үрэhэн тон бага таригдана. Зарим полидо тэдэнэр гектарта 1 центнер таряа тариhан байха юм. Иигэжэ байхада юун ургаса гарахаб даа.

ДУТАГДАЛНУУДТА ЭСЭС ТАБИХААР БОЛОО

Ургасын бирагүй байhые зарим хүтэлбэрилэгшэд машина техникын дутамаг байhанаар шалтагаалхые оролдодог. Тиин бии байгаа техникэмнай зүбөөр ашаглагданагүй ха юм. Олон тракторнууд хоёр халаанда хүдэлгэгдэнэгүй. hүүлэй жэлнүүдтэ тракторaар хэгдэhэн хүдэлмэриие условно тракторта хубаарилжа үзэхэдэ доошоо орошоhон байна. Илангаяа Зэдын, Заиграйн, Кяхтын, Бичурын, Мухаршэбэрэй аймагуудта тракторнууд бүтээсэ багатайгаар ашаглагдана.

Трактор, машинануудай муугаар хүдэлгэгдэhэнэйл шалтагаанhaa болoжо, нёдондо 148 мянган гектар намарай наар хахалагдаха аад лэ, оройдоо 23 мянган гектар элдүүрилэгдээ. Шэнэ газар элдүүрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй.

Зарим ажахынууд трактористнуудаар дутамаг. Жэшээнь, Борьёогой совхоз тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэхын түлөө 169 тракторист хэрэгтэй. Теэд энэ совхоздо миил 75 тракторист тоологдоно. Бичурын совхоздо 61 тракторист дутана. Иимэ байдал Сэлэнгын, Зэдын, Яруунын аймагуудта үзэгдэнэ. Тракторнуудаар дутамаг ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд механизаторнуудай курснуудта хүнүүдые эльгээхэ гэхэдэ гэдэргэ таталдадаг.

Трактор, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха асуудалда партиин ЦК-гэй мартын Пленум ехэ анхарал табяа. Имагтал бэрхэ, шадабаритай механизаторнууд лэ энэ зорилгые дүүргэжэ шадаха. Кяхтын аймагай «Родина» колхозой тракторист Николай Иннокентьевич Власов трактортаа эзэн ёhoop хандажа, дүрбэн жэлэй туршада трактортаа капитальна заhабарилга хэнгүй ажаллаа бшуу. Энэ тракторист нёдондо халаан соогоо 1331 гектар зөөлэн хахалалга хээ. Зүгөөр тракторист Владимир Панов машинынгаа хойноhoo техническэ харууhа хэнгүй байжа, тракторaа сагhaaнь урид гарhaa гаргажа, жэл соо арай гэжэ 479 гектар зөөлэн хахалалгын хэмжээнэй хүдэлмэри хээ ха юм.

Трактор, машинануудые зүбөөр хэрэглэхын тула трактористнуудай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ шухала. Хэрбээ «ДТ-54» тракторнуудай ажалай бүтээсые үдэр бүри 0,1 гектараар дээшэлүүлжэ шадабал, республика доторнай 200 тиимэ трактор нэмэжэ абаhантай адли байха юм.

Тииhээ тиитэр хүдөө ажахын техникэдэ эзэн бусаар хандадаг, тракторнуудые hалатарнь ябуулжа байдаг хүнүүдые элидхэлшэ эрид шүүмжэлээ. Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхоздо (главна инженер нүхэр Нухир) дизельнэ тракторнуудта муухай, цистернын өөрөй соргоор тоосо жоhoг тоho хэдэг муу заншалтай. Яруунын, «Октябрьский» совхозуудта техникые тон муугаар хадагалдаг байна. Эдэ зонуудта СССР-эй Верховно Соведэй Указай үндэhөөр хэмжээ абаха саг ерээ.

Зарим хүтэлбэрилэгшэд трактор, машинануудые халтад гэбэл хэрэглэлhээ гаргаха гэжэ оролдодог. «Октябрьский» совхозой хүтэлбэрилэгшэд кукуруза хуряадаг 6 комбайн хэрэглэлhээ гаргажа хаяа. Борьёогой, Кабанскын, Сэлэнгын совхозуудта олон трактор, комбайнууд сагhaa холо урид хаягдаhан байна.

Зорилго юуб гэхэдэ, трактор бүхэниие хоёр халаанда хүдэлгэжэ, трактор, машинануудай хойноhoo техническэ харууhалга нарибаар хэхэ, бригаданууд дээгүүр ябажа байдаг техническэ мастерскойнуудай хүдэлмэриие hайжаруулха, трактор, машинануудые түхэреэн жэлэй туршада заhабарилжа байха шухала.

Мүнөө үедэ хүсэ зөөри бага гаргашалжа, продукци ехээр абаха эрилтэ табигдана. Тиимэhээ хойшодоо трактор бүхэнөөр хэды шэнээн тэжээлэй единицэ ургуулагдажа абтааб гэжэ тоолохо болонобди. Үнгэрhэн жэлэй дүн дээрэhээ харахада 15 хүсэтэй трактор бүхэндэ: Бичурын аймагта 1440 центнер, Тарбагатайда—1256 центнер, Зэдэдэ—481 центнер, Сэлэнгэдэ—456 центнер тэжээлэй единицэ абтаhан болоно.

МЕХАНИЗАТОРНУУД— ШИИДХЭХЫ ХҮСЭН

Условно трактор бүхэндэ 1500 центнер тэжээлэй единицэ хүртэхөөр ургаса абадаг байбал hайн бэлэй. Теэд нёдондо энэмнай оройдоо 840 центнер болоо бшуу.

Хүдөөгэй механизаторнууд саашадаа миил бар хүсөөрөө хүдэлхэ бэшэ, харин ухаан бодолоо гүйлгэхэ, хэhэн хүдэлмэриингөө үрэ дүн шэнжэлхэ ушартай. Таанадай урда ямарнууд гол зорилгонууд табигданаб? Нэн түрүүн таряалангай газар зүбөөр хубаарилан ашаглаха, газарай элдүүрилгэ эрид hайжаруулха, техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, мал ажалай хүндэ хүдэлмэриие оньhожоруулха хэрэг болоно.

hүүлэй жэлнүүдтэ малай фермэнүүд дээрэ элдэб түхеэрэлгэнүүд олошоронхой. Үнеэ hаадаг 251 түхеэрэлгэ бии. Теэд тэдэнэй олонхинь хүдэлгэгдэнэгүй. 90 тиимэ түхеэрэлгэ оройдоо тодхоогдоогүй байhaар. Тодхогдоо болоhон тиимэ 153 түхеэрэлгын миил 97-ниинь хүдэлөө болоно. Тиимэhээ мал ажал дээрэ хүдэлдэг механизаторнууд эдэ бүхы техникые таhалгаряагүй хүдэлгэхэ үүргэтэй.

Механизаторнуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ талаар Алтайн хизаарайхидай дүй дүршэл хэрэглэхээр байна. Тэндэ трактористнуудые гурбан категоридо хубаарилдаг. Жэшээнь, нэгэ трактор мэдэдэг тракторист 3-дахи категориин, хоёр трактор мэдэдэг hаа, 2-дохи категориин, бүхы тракторнуудые мэдэдэгынь — 1-дэхи категориин гэжэ тоологдоно.

Мүн тракторно- тарьяан ажалай бригадануудые ажахын тоосоондо оруулха гээшэ шухала удхашанартай. Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо эмхидхэгдэhэн тиимэ бригада, звенонууд бүхы талаараа зохистой hайн байhанаа харуулаа.

Хабарнай ерээ. Съездын удаа тээхи түрүүшын хабарай тарилгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтаха тухай элидхэлшэ тогтожо хэлээ. Тиихэдээ энэ шухала хүдэлмэридэ бии байгаа дутагдалнуудта тогтоо. Мүнөө хүрэтэр тракторнуудай аяар 600 трактор заhагдаагүй байhaар. Үбэлэй сагта үбhэ тэжээл зөөhэн тракторнуудта баhал заhабари хэрэгтэй гээшэ. Трактор, машинануудай заhабарилга илангаяа Дэрээнэй, Кяхтын, «Комсомольский», Хэжэнгын, Чесанын совхозуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Энэ хүдэлмэриие саашань унжагайруулжа болохогүй. Сеялкэнүүдые хабарай тарилгын дүүрэхэлээр лэ заhабарилжа болохо.

Үрэhэ хүрэнгэ сэбэрлэхэ, мууень hэлгэхэ хүдэлмэри Яруунын, Байкало-Кударын болон бусад аймагуудта аали нобшоор ябуулагдана.

hүүлэй жэлнүүдтэ механизаторнууд полевой байрадаа байхаяа болижо, мотоциклаар гэрhээ ябадаг болошоо. Энээниие дэмжэхын аргагүй. Тэдэнэр колхоз, совхозой бензин миин галдахаhaa гадна, хүдэлмэридөө гээгдэдэг, муугаар ажалладаг байха юм. Полевой байрын газаа тракторта техническэ харууhа хэхэ сарай бии болоhо байhан аад, мүнөө орхигдошоо. Эдэ бүхы дутагдалнуудые энэ жэлдэ усадхаха хэрэгтэй.

Саашань элидхэлшэ колхоз, совхозуудые электрын хүсөөр хангаха, тэрэниие үйлэдбэридэ ашаглаха асуудалнуудта тогтоо. hүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэбэшье, дутагдалнууд яhала бии. Хүдөө ажахые электрын хүсөөр хангаха тушаа «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй анхарал табигдадаггүй байhые элидхэлшэ шүүмжэлhэн байна.

> **„Тиимэhээ гол шухала зүйлынь— ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, техникые шадамараар ашаглаха, энэ техникые шудалха, тэрээндэ hураха ябадал мүн болоно“**
>
> (КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэhэн элидхэлhээ)

БУРЯТ ҮНЭН
2-дохи нюур

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүблөөндэ хабаадаhан Закаменай аймагай механизаторнууд: (зүүн таладань). П. Тогмитов, Р. Батуев, (XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз), А. Жигжи[illegible] ку[illegible] («Коммунизмын зам» колхоз), ара таладань: П. Жамбалов («Байкал» колхоз), (XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз) забhарлалгын үедэ хөөрэлдэжэ байна.

Л. ХАЙДУРОВА

Жолоошод жэшээ харуулха ёhотой

Бурядай автотрестые эрхилэгшэ нүхэр АН[illegible]ЕВАЙ үгэhөө

Хүдөө ажахын продуктнуудые саг соонь зөөхэ хэрэгтэ ашаанай автомашинануудай жолоошод ехэ үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Гансахан Бурядай автотрестынхид үнгэрhэн намар 5 миллион пүүд таряа зөөhэн байна. Мүн хэдэн [illegible] тонно силосэй ногоо, хартаабха, сахарай свёкло гэхэ мэтые шэрээ.

Гэбэшье ургаса хуряалгын халуун хаhада автомашинанууд үшөөл хангалтагүйгөөр ашаглагдана, колхоз, совхозуудта автомашинануудай миин байха ябадал угаа ехэ. Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, нэгэ талаараа, трактор, машинануудай эбдэрээд зогсоходо автомашинанууд миин байха болоно. Нүгөө талаараа автомашинануудые ашаглаха технологическа журам олон газарта hула байна.

Олохон ажахынуудта автомашинануудай хойноhoo техническэ харууhа муу, саг соогоо заhабарилгада ороногүй. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо бии байгаа 34 автомашинын 19-ниинь заhабарилагданхай, бэшэниинь хэзээ заhабарилагдаха юм гэжэ мэдэхын аргагүй, тусхай түсэб, график байхагүй. Мүнөө үедэ автомашинануудые заhабарилха байрануудаар, түхеэрэлгэнүүдээр муу байгдана гээшэ. Энээниие hайжаруулха тушаа хэмжээ-ябуулганууд хараалагданхай. Нэн түрүүн үрэhэ хүрэнгэ зөөжэ дүүргэhээр лэ автомашинануудые ургаса хуряалгада бэлдэжэ орохо хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн манай автотрест саашадаа жолоошодые hурган гаргаха, аккомуляторнуудые заhабарилга эмхидхэхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүдые хараалаанхай. Партиин ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ жолоошод түрүү зэргэдэ ябаха, бэзэ гэжэ найдагдана.

Механизаторнууд малшадта ту

Мухаршэбэрэй „Коммунизм“ колхозой главна инж[illegible] ТУРАНИНАЙ үгэhөө

Долоон жэлэймнай дүрбэдэхи жэлэй хабар хүрэжэ ерэбэ. Энэ жэлнай бидэ, хүдөөгэй ажалшадта, ехэхэн, баясама хубилалтануудые асараа ха юм. Колхоз, совхоз бүхэндэ газар тарялангые ашаг үрэ ехэтэйгээр, зүбөөр эдлэдэг болохын тула нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Тиимэhээ байгша оной хабарай тарилгада хэзээ хэзээнэйхиhээ харюусалгатайгаар хандажа, hайнаар бэлдээд, агротехническэ богонихон болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ёhотойбди. Артелиимнай механизаторнууд энэ жэлдэ хамтадаа 5000 гаран гектарта, тэрэ тоодо шэниисэ 3600 га, кукуруза—500, горох —100, тэжээлэй бобы—50 га газарта тариха юм. Тиихэдэ 60 гектар дээрэ сахарай свёкло тарижа, тэрэнэйнгээ 10 гектарай ургасые гүрэндэ худалдаха, бэшыень адууhа малда эдюулхэбди. Байгша ондо овёс тарилга урда урдынхиhaa hураггүй хороогдожо, харин манай эндэ бараг hайн ургаса үгэдэг ячмень ехээр таригдана.

Эдэ бүхы ургамалнуудые агротехническэ заабариин ёhoop хаhа сагтань, hайн шанартайгаар тарижа, зүбөөр харууhалаад, түргэнөөр, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряахын түлөө машина техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ хэрэгтэй бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлдэ олонхи механизаторнуудна[illegible] яhала hайн үрэ [illegible] трактор, машина[illegible] рэн хүсэндэнь, [illegible] хүдэлгэжэ шада[illegible] гэ трактор дээрэ[illegible] дэ 540 гектар зө[illegible] га хэгдээ. Харин[illegible] тэй бэрхэ мех[illegible] В. Батурин, [illegible] гэгшэд «ДТ-54» [illegible] тораар 1800—20[illegible] рэтэр зөөлэн хах[illegible]

Тиихэдэ бидэ [illegible] фермэнүүдтэхи [illegible] хүдэлмэриие о[illegible] хэрэгтэ онсо [illegible] дуулнабди. Бай[illegible] ханизаторнуудай[illegible] линн 3 фермэнү[illegible] оньhон аргаар hа[illegible] түхэлэй түхеэр[illegible] доод, хүдэлжэ [illegible] урдань тэндэ [illegible] хүдэлдэг hаа, [illegible] доол 9 хүн үлэн[illegible] энэ хүшэр хүнд[illegible] хүдэлмэришэн с[illegible] таhан hүнэй өө[illegible] hураггүй химдар[illegible]

Гэхэтэй хамта [illegible] hон аргаар hаа[illegible] жэжэ деталь, [illegible] эхилээд, комбай[illegible] нын мотор, мөө[illegible] рэтэрөө ходо ду[illegible] шина техникын [illegible] сэлээр колхоз, [illegible] hайнаар ханга[illegible] «Сельхозтехникы[illegible] хоорондын отде[illegible] оролдолго гарга[illegible]

Тогтууритай баян ургаса яажа туйла

(Тарбагатайн „Маяк“ колхозой агроном нүхэр КОПЫЛОВАГАЙ үгэhөө)

Хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые үндэhөөрнь шэнэдхэн хубилгаха, эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг ехээр абадаг болохо талаар КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум түүхэтэ шиидхэбэринүүдые абаа гээшэ. Энээниие бэелүүлхэ арга боломжонууд ажахы бүхэндэ бии.

Манай колхоз олон hалбаритай томохон ажахы юм. Хахалагдадаг газарнай 7600 гектар, тарилгымнай талмай 5416 гектар болоно. Тэрэ тоодо ороохо таряан 4000 гектар, тэжээлэй ургамалнууд 1350 гектар, тэрэнэй 700 гектарыень силостэ орохо ургамалнууд эзэлнэ.

Орооhото ургамалнуудай ехэнхинь шэниисэ юм. 1959 ондо 2800 гектар шэниисэ тариhан hаа, энэ жэлдэ тэрэнээ 3200 гектарта хүргэхэмнай. Юуб гэхэдэ, шэниисэ бүхы зүйлэй таряанhaa эгээл ехэ ургаса үгэдэг байна бшуу.

Ороохо таряанай ургаса дунда зэргээр абахада 1959 ондо 12,15 центнер, 1960 ондо —11,42 центнер, 1961 ондо—13,5 центнер гектар бүриhөө хуряагдаа. Шэниисын ургаса энээнhээ бүри дээшээ байха.

Хайшан гээд бидэнэр жэл бүри тогтууритай ургаса абанабибди? Түбхын түрүүндэ газараа зүбөөр элдүүрилнэбди. Паар гол түлэб май hарада хахалагдадаг. Газараа 20—22 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалдагбди. Жэл бүри хэрээhэлүүлэн хахалагдана. Хахалhанай hүүлээр газар жэгдэлэгдэдэг. Тиихэдээ үрэhэн жэгдэ hайнаар таригдажа, хожом ургаса хуряахадашье зохид юм.

Урдань үрэhэнэй ажахын эзэлжэ байhан газарта элдүүрилгэ бүришье hайн. Хуушанай механизаторнууд газар яажа хахалхаб гэжэ залуушуулые hургадаг hайн заншалтай. Тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ саг үргэлжэ ябажа, хүдэлмэриин шанар хинан шалгаха тон шухала. Энэ талаар механизаторнуудта шанга эрилтэ табигдадаг.

Тарилгые эртэ үнгэргэхэдэ ургаса нилээд дээшэлдэг гэжэ ойлгообди. Бидэнэр үрэhэ тарихадаа газарай гүнзэгыдэ гэдэхэлээр лэ элдүүрилгээ эхилжэ, тарилгаа хэжэ ородог заншалтайбди. Илангаяа «Онохойская-4» сортын шэниисые эртэл тарихада hайн. Зүгөөр гектар бүридэ үрэhээ багадуулжа болохогүй. Бидэнэр али полидо хэды шэнээн үрэhэ тарихада зохид бэ гэжэ тодорхойлонхойбди. Хэрбээ урдань гектар бүридэ 1,4—1,7 центнер таряа таридаг байhанаа мүнөө тэрэнээ 1,62—2 центнертэ хүргөөбди.

Үрэhэ хүрэнгые тарилгада зүбөөр бэлдэхэ гээшэ ехэ удхашанартай. Манай колхоз үрэhээ намарhaa бэлдэжэ эхилнэ. Комбайнhaa гараhан үрэhые тэрэ дарыдань сэбэрлэнгүй, харин 8-[illegible] руулаад хиидхэ[illegible] жэ тодоруулаа[illegible] сэбэрлэгдэhэн х[illegible] hайн байра соо [illegible] тэхэдээ ургаха [illegible] шэлдэг байна. [illegible] тэй үрэhые үб[illegible] сэбэрлээ hаа, ш[illegible] муудадаг байна.

Мүнөө колхоз[illegible] центнер үрэhэн [illegible] мнай ургаха шан[illegible] процент болоно. [illegible] центнер hайн сор[illegible] рэндэ тушаагаа [illegible] ехэ репродукци[illegible] тын үрэhэнhөө [illegible] гарадаг. Манай [illegible] хойская-4» сорт[illegible] бултанhaa үлүү [illegible]

Саашадаа га[illegible] гаа пропашной [illegible] хилдэг болох[illegible] 1962 ондо 200 г[illegible] га тэжээлэй боб[illegible] Үшөө 400 гекта[illegible] таригдаха. Тии[illegible] бүриhөө 14,1 цен[illegible] ряаха гэжэ т[illegible]

Тиигэбэшье ху[illegible] машинанууд [illegible] на. 160 гектар [illegible] рихабди. Теэд т[illegible] ха, хуряаха ма[illegible] Кукурузын комб[illegible] на.

Манай колхо[illegible] торнууд энэ жэ[illegible] адууhа малые [illegible] тэжээлээр ханга[illegible] рэнгэ хүсэд ха[illegible] жэ найдуулнаб[illegible]

...РЯАЛАНГАЙ ГЕКТАР БҮРИҺӨӨ БАЯН УРГАСА АБАЯ

...лөөндэ хабаадагшад Бурят ороной бүхы механизаторнуудта хандана

...ктаршье газар хооһон байхагүй

...туршалгын-жэшээтэ ажахы—„Сибиряк" колхозой главна агроном нүхэр СТРЕЛКОВЭЙ үгэһөө

...й ажалшадай урда ...й Программа зүрхэ ...үдэлгэмөөр, толото- ...ын хараата зорил- табяа гээшэ. Өөһэ- ...эн зоригто ажалаар ...бодотоор бэелүүлэл- ...тэй зол хуби хүдөө- ...изаторнууд болон ...та тудаба ха юм.

...колхозойхид пар- ...съездын, КПСС-эй ...мартын Пленумэй ...нүүдые гүнзэгы- ...лжа, өөһэдынгөө ...н ажалые шүүмжэ- ...а үзөөд байхадаа, ...эй зүйл, илангаяа ...үндэгэ, нооһо элбэг ...ха арга боломжоёо ...эд хэрэглэжэ шада- ...гэжэ мэдэрээ. Жэ- ...ондо артельнай та- ... газарай 100 га бү- ...ентнер мяха, элдүү- ...д газарай 100 гек- ...центнер мяха абаа. ...тарялангай зуун ... 76 центнер һү, 61 ... нооһо, 6,2 центнер ...абаһан байнабди.

...й тон бага гээшэ ааб ...ө ажахын продукци ...2—3 дахин ехээр ...рга боломжо манда ...н. Нэн түрүүн газар ...таа зүбөөр, эзэн ...аглажа шададаггүй ... Абаад үзыт. Үнгэ- ...лдэ бүхы тарялан- ...табанай нэгэ хубида ... багатай ургамал— ...гдаһан байна. Тии- ...нэй 23 шахуу про- ...бэр паар байжа, нэ- ...тнер ургаса үгөөгүй ...ээн дээрэһээ таряа- ...ай аяар 40 гаран ...талмай хүсэд ашаг- ... үлэһэн болоно

...нөө газар тарялан- ...ралгые дахин хара- ... шэнэ гуримаар та- ...бүхы тарялангай 60 ... ороoһото ургамал- ...тоодо 30 процентнь ...таригдаха юм. Ороо- ...жа абахын тула го- ...ячмень 6, овёс 4,5, ...силос дарахын тула ...ай 30 процентдэ го- ...ой холисо, 4—4 про- ...сахарай свёкло, ку- ...бы гэхэ мэтэ тариг- ...а. **Бүхы тарялан- ... 25 процентдэ про- ...ургамалнууд таригда- ...но. Тиигэжэ сэбэр ...ондо гол түлэб го- ...ааг болохомнай гээ-** ...д тарялангай гек- ...өө дунда зэргээр 18 ...шэниисэ, 15 центнер ... центнерһээ доошо ...кукурузын ногоон на- ...центнер горох, овё- ... ногоо, 150 цент- ... 100—100 центнер ... сахарай свёкло ху- ...лабал, га газарһаа ... тэжээлэй едини- ... байнабди. Хэрбээ ...ыдөө оройдоол 125 ...центнер тэжээлэй ...абтаһан байбал, ой-рын жэлнүүдтэ 220—240 мянган центнер тэжээлэй единицэ абадаг болохобди. **Энээнэй ашаар 1965—1966 онуудта тарялангай гектар бүридэ 76 центнер, бэшэ газарай зуун га бүридэ 16 центнер мяхан, 245 центнер һүн, 145 килограмм нооһон абтаха ушартай.**

Теэд энэмнай миил зүндөө дүүргэгдэхэ бэшэ байһаниинь элитэ. Газараа зүбөөр, эрхим шанартайгаар элдүүрилжэ, агротехникын заабарие наринаар сахин тарижа, ургасаяа хаһа сагтань гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха шухала. Олонхи ажахынуудта ургасын хуряагдаһан хойно адууһа малаа оруулжа адуулаад, таряанай һуурие заабол эдюулхэ гээшэ буруу гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, таряанай газар малда гэшхэгдэжэ, хатуу боложо хаташана. Гадна тэрэмнай намар эртэ хахалагдангүй үлэшэхэ болоно ха юм. Илангаяа мүнөө сэбэр паарай орондо пропашной ургамалнуудые тарижа, ургасыень хуряагаад, намар эртэ газараа хахалдаг болохо гэхэдэмнай энэ һаад ушаруулха байна. Тиимэһээ бидэ нёдондо намар ургасаяа хуряагаад, тэрэ бэеэрнь газараа хахалаа һэмди. Энэ жэлэй тарилгада 2300 га паар, 2500 гектар намар хахалһан газартайбди.

Механизаторнуудна энэ жэлэй тарилгада муу бэшээр бэлдэжэ, хамта 19 мянган центнер орооһото ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгэ һайнаар сэбэрлэээд бэлэн болгонхой. Мүнөө жэлдэ 400 гектарта горох амяараа, холисогүйгөөр таригдаха юм. Тэрэнэй хахадыень өөһэдынгөө ургуулһан үрэһөөр тарихамнай. Энэ үбэлдөө тарялан дээрээ 12,5 мянган тонно, тэрэ тоодо кукурузын газарта 7000 тонно шэбхэ зөөгдөө. Наг шэбхэ зөөлгэ үргэлжэлһөөр. Байгша ондо 100 тонно азотно үтэгжүүлгэ бэлдэгдэнхэй. Трактор, машинануудшье һайнаар заһабарилагдаа.

Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ механизаторнуудна шиидхэхы хүсэн болоод байна. Тиимэһээ манай колхозойхид өөһэдынгөө хүсөөр тусхай курс эмхидхэжэ, тракторист, комбайнёрнуудые һургажа гаргана. Нёдондо 20 гаран тракторист, автомашинын хэдэн жолоошодые бэлдэжэ гаргаабди. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо хүдөө ажахын ургамалнуудай агротехникэтэй танилсаха, мүн юрэнхы экономико шудалха кружок эмхидхэгдэжэ, тэндэ 100 гаран хүн һуралсана.

Эхэ орон дотороо эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэг болгохо зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө колхозоймнай механизаторнууд хүсэл оролдолго, мэргэжэл шадабаряа сүм элсүүлэн хүдэлхөөр бэлэн.

„Эсэсэй эсэстэ, техникые ямараар ашаглаһанһаа, эрдэм ухаанай туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үйлэдбэридэ ямараар нэбтэрүүлһэнһээ хүдөө ажахын үйлэдбэриин хүгжэлтын хэмжээн дулдыдаха байна"

(КПСС-эй ЦК-гэй ХАНДАЛГАҺАА)

Тэжээлэй бобы ургахал байха

Кяхтын „Родина" колхозой кукурузашадай звеное даагша нүхэр ДАМПИЛОВАЙ үгэһөө

Нёдондо тэжээлэй бобы бидэнэр түрүүшынхеэ ургуулжа үзөөбди. Тиихэдээ нилээд дүй дүршэл олгдожо абтаа гээшэ.

Энэ ургамал уһалагдадаг газарта таригдаа һэн. Газарай хүрьһэнэй хатахагүйн тула һүниндөө хахалаад, үглөөгүүр газараа жэгдэлээд, үдэртөө тэндээ тарилга хэгдэһэн байна. Үрэһэеэ 7 сантиметр гүнзэгыгөөр таряа һэмди. Юуб гэхэдэ, энэ ургамалнай ута голтой байдаг, тиимэһээ һайса үндэһэлһэн байха ёһотой бшуу.

Ургамалай ургажа байха үедэ шадаал һаа түргэ түргэнөөр уһалхада зохид гэжэ ойлгообди. Ургамалай 1 метр шахуу үндэр болохолоор дээрэһээнь хайшалжа үгэхэдэ үрэһэниинь жэгдэ һайнаар эдеэшэдэг байна. Хэрбээ тиигэжэ хайшалаагүй юм һаа, эшын доогуурхи үрэһэн эдеэшээд лэ, дундуурхи, дээгүүрхинь ногооноор үлэшэдэг.

Бобы тариһан хүнүүд эртээнһээ дуст, гексахлоран хоро бэлдэхэ хэрэгтэй Яахадааб гэхэдэ, ургамалай набшаһалжа эхилхэтэй сасуу жэжэ хорхойнууд набшаһандань аһажа, түргэнөөр муудуулдаг. Эгээл тэрэ үедэнь хоро сасажа үгэхэдэ һайн.

Тэжээлэй бобы ямаршье газарта ургаха байна. Зүгөөр тэрэниие буртаг үбһэн дарахаяа һанадаг. Тиимэ хадань тэжээлэй бобые сэбэр паар дээрэ тарихада зохид. Мүнөө жэл энэ ургамалые гол газарта, сэбэр паар дээрэ тариха гэжэ хэлсээд байнабди.

Тэжээлэй бобы гээшэмнай айхабтар ургаса үгэдэг. Эшэдэнь 60—70 буурсаг байжа, тэрээн бүхэндэнь 3—4 орооһон байдаг. Трактористнууд бүхы сэдьхэлээрээ оролдоо һаа, үндэр баян ургаса абажа шадаха гээшэ. Теэд олон ушарта тэдэнэр полиин захада хүрэнгүй эрьедэг, прицепщигээ кабина соогоо һуулгаадшье ябадаг ушар гарадаг. Эдэ бүхы ябадалаа орхихо саг ерээ. Бидэнэй зорилго адли. Баян ургаса абажал, коммунизм түргөөр мандуулха хүсэлтэйбди.

Ажахын тоосоон аша үрэтэй

Заиграйн „Гигант" колхозой ажахын тоосоото бригадын бригадир нүхэр ЗАИГРАЕВАЙ үгэһөө

Орооһо таряанай болон бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха, продукциингаа өөрын үнэ сэнгые химдаруулха, механизаторнуудай ажалай түлөөһые зүбөөр үгэдэг болохын түлөө юу хэхэ, хүдэлмэреэ ямараар эмхидхэхэ гээшэб?

Энээн тушаа хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Манай колхозойхид нёдондо тракторай, таряан ажалай бригадануудые зохихо рууньтомодхожо, ажахын тоосоондо оруулһан байгаа. Ажахын тоосоондо ороһон бригадануудта газар тарялан даалгагдажа, хэрэгтэй машина техникэ, зэмсэг таһалжа үгтөө һэн. Механизаторнуудта урдынхидал зөөлэн хахалалга хэһэнэйнь түлөө бэшэ, харин хуряажа абаһан ургасынь хэмжээгээр түлөөһэн үгтэдэг болоо. Энэнь алишье талаараа ашагтай үрэтэй гээшэ.

Мүнөө ажахын тоосоондо ороһон бригадынхид дотороо звенонууд болоод хубааржа хүдэлдэг байна. Хүн бүхэнэй хэһэн ажалые зүбөөр түлэхын тула тусхай табель, бүридхэлгын дэбтэр бии болгогдонхой. Газар хахалалгада гү, али тарилга дээрэ хэн хэды час хүдэлөөб, хэды шэнээн нормо дүүргээб, али миин байгаа гү гэжэ звеное даагша хүн бүхэниие хаража ябаад, тэрэнээ табель, дэбтэр дээрээ тэмдэглэжэ байдаг юм. Мүн тэндэнь хүн бүхэнэй хэһэн ажалай шанар хараада абтадаг. Тиимэһээ ажахын тоосоондо ороһон бригадада залхуу хойрог, хүдэлөөб гэжэ нюдэ бүрэлдэг хүнүүд байжа шадахагүй бшуу. Бултадаа эбтэй эетэйгээр, үнэн сэхээр, оролдосотойгоор хүдэлхэдөөл, урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхэ, түлөөһэшье ехээр абаха ушартай.

Ажахын тоосооной гуримые, илангаяа тоо бүридхэлгые үшөөл һайжаруулан нарижуулхаар байна. Тиибэшье энэ аргын тон ехэ ашагтай үрэтэй байһаниие механизаторнуудна һайн ойлгонхой. Хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ, бүхы һалбаринуудаа, тэрэ тоодо тракторно-таряан ажалай бригадануудые түргэнөөр ажахын тоосоондо оруулаял гэжэ уряалха байнаб.

Харюусалгатай хаһа ороо

Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир нүхэр ОЩЕПКОВЭЙ үгэһөө

Мүнөө үдэр хоногой ошохо тума бидэ, механизаторнуудай, халуун хүдэлмэриин хаһа —хабарай тарилга улам ойртожо байна. Хэнэйшье мэдэһээр, орооһо таряанай болон бусадшье ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха хэрэг гол түлэб механизаторнуудай ажалһаа, тэдэнэй хэшээл оролдолгоһоо болоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ сагай уларилай тон таарамжагүй, ган гасуур байбашье һаань, ажахын тоосоондо ороһон манай бригадынхид тарялангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 13,8 центнер шэниисын, 10 центнер ячмениин ургаса хуряагаа һэн. Мүн хүдэлмэреэ шэнэ, зүб гуримаар эмхидхэһэнэймнай ашаар трактор, машинын ажалай бүтээсэшье нилээд дээшэлжэ, гаргашань һураггүй бага болоһон байна. Тракторaар хэгдэһэн зөөлэн хахалалгын гектар бүхэнэй өөрынь үнэ сэн 2 түхэриг 20 мүнгэтэ болоо юм.

Байгша ондо машина техникээ бүри һайнаар, бүтээсэтэйгөөр хүдэлгэжэ, хабарайнгаа тарилгые болзор соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэбди. Эдэ үдэрнүүдтэ тарялангай газарта шииг нойто барихын тула борнойлго хэжэ байнабди. Һаяар кукуруза, бобы, горох тариха газартаа наг шэбхэ гаргажа дүүргэхэмнай. 200 гектарта һайрам тогтоогдоо.

Машина техникээ эрхимээр ашаглаха

Республикын „Сельхозтехникэ" нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр ЛАМБРОЗОГОЙ үгэһөө

Колхоз, совхозуудта сэбэр паарай орондо пропашной ургамалнуудые ехээр тарижа, ургасыень хуряагаад, намар эртэ газараа хахалжа бэлдэхын тула трактор, машинануудые дүүрэн хүсэндэнь, бүри бүтээсэтэйгөөр ашаглаха гээшэ тон ехэ удхашанартай.

Нёдондо имагтал машина техникээ зүбөөр хэрэглэжэ шадаагүй дээрэһээ республика дотор намарай паар хахалха түсэб оройдоол 15 процент дүүргэгдээ. Илангаяа Байкало-Кударын, Закаменай, Кяхтын, Зэдын, Яруунын аймагууд намарай паар мүртэй хахалаагүй. Үнэндөө таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө машина техникые зүбөөр ашаглажа, ядахын сагта трактор бүхэнэй ажалай бүтээсые үдэртөө 1 процентээр дээшэлүүлээ һаа, хэдэн зуугаад трактор абаһантай адли.

Тракторай, таряан ажалай бригадануудые түргэнөөр ажахын тоосоондо оруулаагүй һаа, урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхэмнай бэрхэтэй. Тэндэ хүдэлэгшэдэй ажалай түлөөһые абтаһан ургасынь хэмжээгээр үгэдэг болохо зэргэтэйбди. Энэмнай хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид дээшэлүүлхэ эгээл зүб арга ха юм. Илангаяа трактор, машинын хэһэн хүдэлмэриин тоо бүридхэл эрид һайжаруулха саг ерээ. Мүнөө олонхи ажахынуудта ямар тракторай хэды шэнээн гектар хахалжа, хэды шэнээн түлишэ, тоһо гаргашалһаниие, ямар заһабарилга хэгдэһэниие мэдэхын аргагүй. Эзэн бусаар, хайша хэрэгээр ашаглагдаһанһаа боложо, нилээд олон трактор, машина сагһаа урид гарһаа гаража хаягдана. Жэшээлхэдэ, Зэдын «Октябрьский», Борьёогой совхозууд заводһоо гараһаар оройдоол 4—5 жэл болоһон трактор, комбайнуудаа хуушараа, муудаа гээд голодоһондо гаргажа байна. Үнэндөө «ДТ-54», «Беларусь» тракторнуудые һайнаар абажа, заһабарилжа ябаа һаа, 10—15 жэл соо һаадгүй хүдэлхэ ха юм. Хайра гамгүйгөөр хандажа, ёһоор заһан, харууһалангүй, эндэ тэндэ хаяад байгаа һаа, ямаршье трактор, машина сагһаа урид хэрэгээ барагдаха.

Эндэ үгэ хэлэгшэд, мүн ондоошье хүнүүд ажахынуудта машина техникэ ехээр дутаалдана гэжэ гомдоно. Энэнь хуу зүб гэхын аргагүй. Хэрбээ нёдондо республика доторнай 300 трактор гүрэнһөө абтаһан байбал, мүнөө жэл 600 трактор, нилээд олон комбайн абтахань.

Механизаторнуудай мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ, тэдэниие олоор һургажа гаргаха тушаа ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотойбди. Энэ талаар Түнхэнэй «Сибиряк», Мухаршэбэрэй Заганай колхозууд һайн жэшээ харуулна.

Гуримшуулхаар болоол

Зэдын аймагтахи „Сельхозтехникын" отделениин заһабарилгын мастерскойн начальник нүхэр БЕРЕЩИНОВЭЙ үгэһөө

Машина техникэдээ хаһа сагтань техническэ харууһа хэжэ, һайнаар заһабарилаад, бүтээсэ ехэтэйгээр ашагладаг түрүү механизаторнууд аймаг дотор олон.

Гэхэтэй хамта колхоз, совхозуудта трактор, машинада эзэн бусаар, гам хайрагүйгөөр хандажа, хаһа сагһаань урид эбдэдэг, хаядаг, ёһоор хадагалдаггүй баримтануудшье үзэгдэнэ. Илангаяа машина техникын ажалай бүтээсэ тон бага байһаар. Жэшээлхэдэ, урдань аймаг дотор байһан 4 МТС-үүдтэ нэгэ трактораар жэлдээ дунда зэргээр 530 гектар зөөлэн хахалалга хэгдэжэ, гектар бүхэнэйнь өөрынь үнэ сэн 3 түхэриг 40 мүнгэтэ болодог байгаа. Харин нёдондо аймагай колхоз, совхозуудта трактор бүхэнөөр 420 гектар зөөлэн хахалалга хэгдэжэ, тэрэнэйнь га бүхэнэй өөрынь үнэ сэн аяар 4 түхэриг 60 мүнгэтэ болоо бшуу.

Теэд яахадаа трактор, машинын ажалай бүтээсэ иимэ ехээр доошоо ороо, гаргашань юундэ ехэ болоо гээшэб? Энэ имагтал даалгагдаһан машина техникэдээ колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд, механизаторнуудай тон харюусалгагүйгөөр хандажа, тэдэндээ хаһа сагтань техническэ харууһа хэдэггүй, ёһоор заһабарилдаггүй, гарһаа гаража, хэрэгээ барагдатарнь ябаад лэ хаяжархидаг дээрэһээнь тохёолдоо ха юм. Колхозуудай трактор, машина худалдажа абаһанһаань хойшо яһала ехэ саг үнгэрөө. Тиибэшье мүнөө хүрэтэр аймагай нэгэшье колхоз заһабарилгын мастерскойһоо байха, машина техникэ хадагалха сарай һарабша, хашаа гэхэ мэтые барижа, түхеэржэ хүшэхүрөөгүй байха юм. Тиимэһээ тэдэнь эндэ тэндэ хээрэ талаар хаягдаад, тооһо шоройдо, саһанда дарагдажа, жэбэ жонходо эдигдэжэ хэбтэдэг.

Хэтэрхэдээ зарим ажахынууд трактор, комбайнуудай хуушарба, муудаба гээд, тэрэнээ задалжа, хэрэгтэй деталь, частииень һалгаажа, таражжа хаяжархидаг зантай. Жэшээлбэл, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд энэ жэлдэ һайнаар заһабарилаад, яһала хүдэлгэхөөр «ДТ-54» түхэлэй гурбан трактор задалжа, хэндэшье хэрэггүй болгоод хаяа бшуу. Һаяхан Борьёогой совхоз манай мастерскойдо «С-80» трактор заһабарилхаяа эльгээһэн аад, тэрэнээ хэдэн сндоо һалгаажа, зарим шухала деталь, частьнуудыень зуураа гээжэ, үгы болгожорхёод ерээ. Иимэ эзэн буса ябадалые тэсэхын аргагүй.

Манай мастерскойнхид түсэбөөр заһабарилагдаха ёһотой трактор, машинануудаа гол түлэб бэлэн болгожо гаргаа. Энэ жэлдэ бүхыдөө 64 трактор заһабарилаабди. Заһабарилгашадай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, тусхай узловой арга хэрэглэһэнэй ашаар «ДТ-54» трактор бүхэнэй заһабарилгын үнэ сэн 11 түхэригөөр химдараа. Харин «Беларусь» тракторай заһабариин гаргаша 48 түхэригөөр хороһон байна.

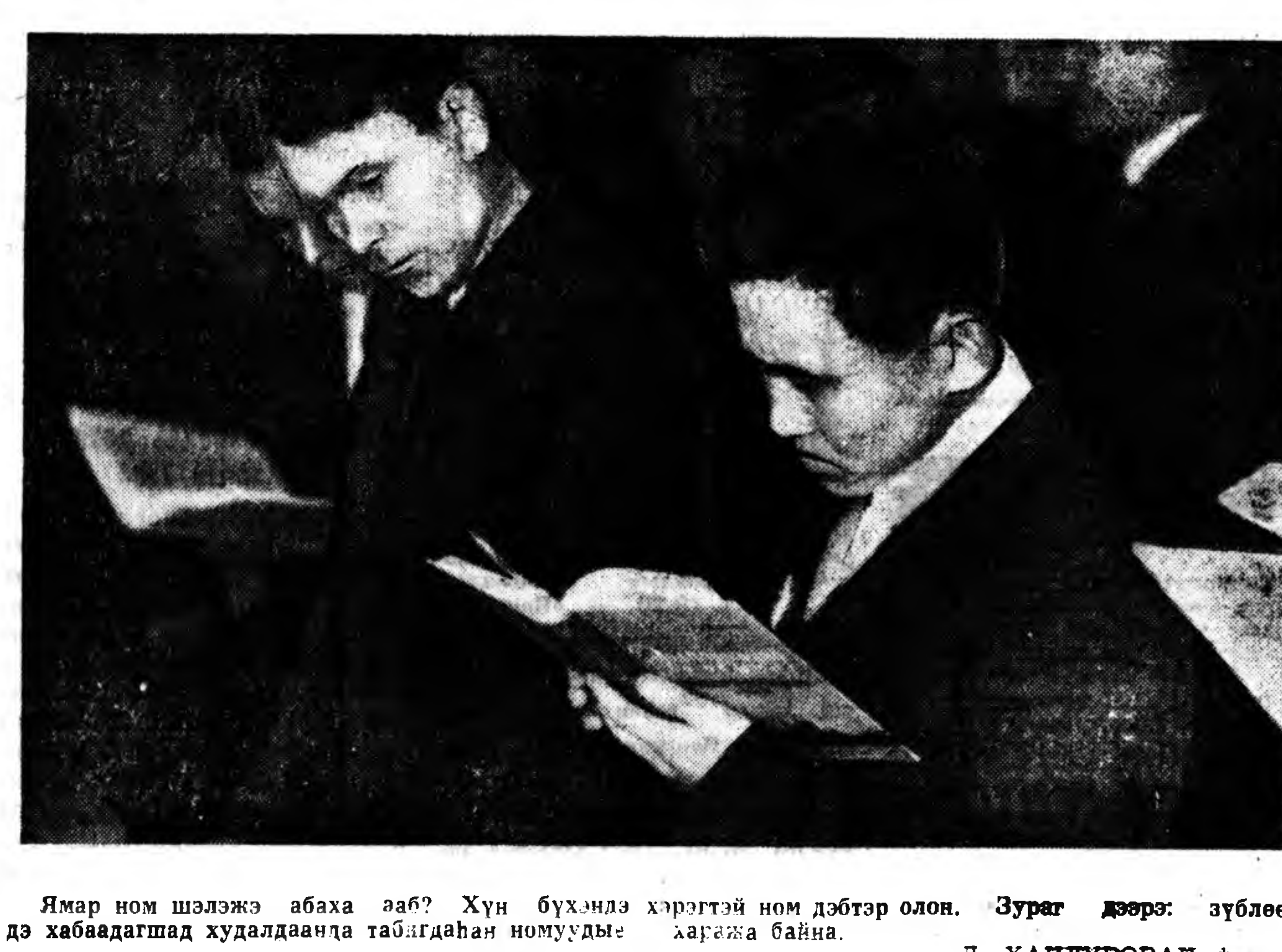
Хабарай тарилгын үедэ, үбһэ, таряа хуряалга соогууршье колхоз, совхозуудта машина техникые нэгэшье һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула хэдэн нүүдэл техническэ станцинуудые бии болгообди. Тэдэнэр трактор, машинада байра дээрэнь техническэ харууһа, бага зэргын заһабари хэжэ ябаха юм.

...дэлһээ гараха аргатайбди

...ёогой совхозой главна агроном нүхэр ЗАЙЦЕВАЙ үгэһөө

...й үбһэ ...дутамагһаа ...й үбэлжэл- ... хүндэ бай- ... байна. ... аяар 1900 ... совхозойн- ... аяр 150— ... холо, он- ... баа- ... Таряниие ... тула хэ- ..., ажал, ... гээшэб! ... түлюур ... ороо- ...ээр, өөһэ- ... арга бо- ... хэрэглэ- ...бди. Хоёр- ... тарялан- ... баһал ...огүйгөөр ... болоо. ... жэлдэ ган ... тамсэжэ, ...й, тэжээ-лэй ургамалнуудай тогтууритай һайн ургаса абахын тула гол мүрэнэй эрье шадар кукуруза, сахарай свёкло ехээр тарихабди. Паарай газар эрид хороогдожо, кукуруза хамта 1600 гектарта таригдаха юм. Хэрбээ нёдондо силосэй ургамалнуудые оройдоол 1300 гектарта тариһан байбал, мүнөө жэлдэ тэрэниие 3 мянган га газарта тарихамнай. Тэжээлэй ургамалай баян ургаса абахын тула гол мүрэн дээрэ тусхай насосуудые табяад, уһа бүлэжэ, газараа уһалхабди. Эгээл доогуур абажа хэлэхэдэ, гектарай 120 центнерһье кукурузын ногоон энэ намаа хуряагаа һаа, энэ ургамал тариһан газарһаа 49—52 мянган центнер тэжээлэй единицэ нэмэжэ абаха аргатайбди.

Адууһа малаа үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангахын тула бүхы һалбаринуудаа зохихо рууньтомодхожо, ажахын тоосоондо оруулаад, тэдэндээ газар тарялан, машина, техникэ, мори унаа даалгаха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ хонишодоймнай ажахын тоосоондо ороһон бригаданууд өөһэдынгөө хүсөөр малдаа үбһэ тэжээл бардам хүрэхөөр бэлдхэжэ шадаа. Тэдэнэйнгээ дүй дүршэлые олоной шадабари болгохын түлөө ехэ хүдэлмэри хэхэбди.

Ямар ном шэлэжэ абаха ааб? Хүн бүхэндэ хэрэгтэй ном дэбтэр олон. **Зураг дээрэ:** зүблөөндэ хабаадагшад худалдаанда табигдаһан номуудые хаража байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ, фото.

Мастерскоймнай ажахын тоосоондо оруулагдаа

Бичурын аймагай Охин-Булагай совхозой комбайнер нүхэр РАЗУВАЕВАЙ үгэһөө

Үнгэрэгшэ намарһаа эхилжэ, совхозоймнай машина, тракторай мастерской ажахын тоосоондо оруулагдаа. Мүнөө үедэ 60 трактор заһабарилха түсэбтэй аад, тэдэнэйнгээ 50 тракторыень бэлэн болгообди. 7 трактор заһабарилагдажа байна. Хэрбээ запчастьнуудай байгаа һаа, эдэ тракторнууд үни хада заһабарилагдаад байха һэн.

Шэнэ янзаар хүдэлхэдөө мастерской соо үлүү олон хүнүүд байхаяа болёо. Тэндэ саг үргэлжэ хүдэлхэ хүнүүд томилогдонхой. Хүн бүхэн хоёр-гурбан мэргэжэлтэй. Түмэрэй дархашуул сүлөө сагтаа мастерской соо хүдэлэлсэдэг. Токарь, слесарь мэргэжэлтэн мүн лэ МТМ соо хүдэлхэ мэргэжэлтэй.

Саашадаа техническэ харууһалгын түсэбэй ёһоор тракторнуудые саг соонь заһабарилгада оруулха шухала гээшэ. Мүнөө үедэ комбайнууд заһабарилагдажа эхилээ.

МТМ соо хүдэлһэн хүнүүд бултадаа һайн шанартайгаар ажаллажа, тэндэһээ гараһан трактор хэды саг соо заһабарилга хэгдэнгүй ябахаб гэһэн найдабаритайгаар механизаторнуудта тушаагдана. Мүнөө дээрээ манай хэһэн хүдэлмэридэ гомдол байхагүй, саашадаашье гарахагүй бээз гэжэ һанагдана. Заһабарилгада ажалладаг хүнүүд түлбэреэ хамта дээрээ гаргажа хубаадаг байха юм. Үнгэрһэн үедэ хүн бүхэндэ дунда зэргээр үдэртэ 5,5 түхэриг хүртөө.

Урдань МТМ соо шууяа нэрьеэн, хэрэлдээн боложо, совхозой главна инженер, трактористнууд булта байдаг һаа, мүнөө тиимэ юумэ үзэгдэхээ болёо. Түрүүшэгээр хүнүүд этигэдэггүй байгаа һаа, һаянай мастерскойдо хүдэлхэ дуратайшуул олошороо.

Сүлөө сагтаа тракторта һэлгээд табиха тусхай узелнуудые бэлдэжэ байнабди.

Коммунизмын үедэ ажаһууха хүнүүд тухай хөөрэлдөөн

Хайшан гээд ута наһа наһалхаб?

БҮХЫ ХҮН ЗОНОЙ БЭЕЫН ЭЛҮҮРЫЕ ХАМГААЛАН, саг үргэлжэ һайжаруулхые гансал манай социалис гүрэн бэе дээрээ даажа абадаг. Энэ хэрэг социально-экономическа, медицинскэ хэдэн олон хэмжээ-ябуулгын хүсөөр бэелүүлэгдэдэг. Элдэб үбшэнүүдые һэргылхэ, тэдэнийе эрид хороохо зорилготой, мүн олон зоной үбдэдэг халдабарита үбшэнүүдые усадхаха, **хүнэй наһые улам ута болгохо** зорилготой хэмжээнүүд үргэн ехэ программаар бэелүүлэгдэхэ юм.

Иигэжэ КПСС-эй Программа дотор шухалашалан заагданхай. Энэ хадаа хооһон хүсэл бодол бэшэ, харин ойрын жэлдэ бэелүүлэгдэхэ ёһотой партиин нангин зорилго бшуу.

Сэхыень хэлэхэдэ, энэ асуудал тушаан болгогдожо табигдаа бэшэл. Энээнэй хэр угһаа хойшо мүнөө үе саг хүрэтэр хүн зоной анхарал, һанаа сэдьхэл хододоо эзэлдэг, татадаг байһаниинь элитэ. Энээн тушаа үльгэр домог соошье яһала хэлэгдэһэн, бэшэгдэһэн байха.

Илангаяа манай орондо, коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа ороһон үе сагта энэ асуудал шиидхэхы удха шанартай хэрэг болонхой. Зүгөөр хүн бүхэнэй үндэр наһа наһалха хэрэг туйлаха гээшэ ямар удхатай юм? Ямар ушарһаа энэ асуудал шухалада тоологдон табигдадаг гээшэб?

Эгээн дээдэ эмхи гуримтай манай коммунистическэ обществын түргэн хүгжэлтын замаар дабшаха тума улам ургажа байгаа улад зоноймнай материальна болон оюун сэдьхэлэйнь эрилтэ бүри дээшэлнэ бшуу. Ушар иимэһээ үндэр бүтээсэтэ социалис үйлэдбэриин хүгжэлтые имагтал бүхы талаараа мэргэжэл түгэс бэлэдхэлтэй, элүүр энхэ, шамбай хүдэр хүнүүд лэ бүрин хангажа, саашадань нарижуулан һайжаруулжа шадахал!

Ушарынь, энэ асуудал гансал обществын аша туһада тон лэ нүлөөтэй байһаараа табигдана бэшэ, харин туд бүридөө—хүн бүхэнии һонирхуулна ха юм. Хүн гээшэ олонхи ушарта имагтал үтэлжэ, үндэр наһа эдлэжэ бэеэ барадаг бэшэ, харин гол түлэб лэ элдэб үбшэ хабшанһаа, усал аюулһаа уламжалан наһаяа гээдэг, хороодог байһаниинь олон үе зоной бодото байдал дээрэһээ элирнэ. Гэхэтэй хамта, үндэр наһа эдлэһэн хүнүүдшье энээниие гэршэлнэ.

Эгээл һайн эрхэ байдалда хүн гээшэ хоёр наһа наһалха гэхэ гү, али дунда жэшээгээр, 100—150 хүрэхэ дүүрэн аргатай юм гэжэ эрдэмтэд тодорхойлһон байна. Тиигээд ерэхэлээрээ, мүнөөнэй хүн зон үшөөл богони наһатай болоно бшуу даа. Эмниг хүлэг-атомые эмээллээд, заха хизааргүй замбуулин руу совет одонгосонуудые табижа байһан энэ үедэ эрдэм наука, оньһон хүсэтэ техникэ ямараар хүгжөө гээшэб! Иимэ гайхамшагта элитэ ехэ үйлэ хэрэгүүдэй туйлагдажа байн гэһээ, энэ дэлхэйн эрдэни шэмэг—хүн зоной ута наһа, удаан жаргал эдлэхэ тушаа үшөөл биратай юумэ хэгдэнэгүй, гайхалтай арга зүйл ухаалан бодомжологдоногүй гээшэ ха. Зарим үедэ 170—180 хүрэхэ ушар бии байһан гэлсэдэг. Баримта, жэшээ холуур бэдэрһэнэй огто хэрэггүй. Урзанда жэл республика доторнай 100-һаа дээшэ наһатай 35 эрхэтэн тодоруулагдаа һэн.

Имагтал ажаһуудалай гол ёһо заршамуудые хуулишалан нарин нягтаар сахидаггүй ушарһаа, тон түрүүн, бидэ өөһэдөө наһанайнгаа хуби зол хулжажархинабди гээ һаа, балай ехэ эндүүрэл болохогүй.

ЗҮГӨӨР АЖАҺУУХА ГЭЭШЭМНАЙ ТЭМСЭХЭ ГЭҺЭН УДХАТАЙ гээд ойлгоё. Зарим хүнэй үтэлөөдшье хүдэлхэ тума бэе махабадынь бүрил шанга болодог, бухэжэдэг, үсөөхэн үгөөр хэлэбэл, шиираг залуугайнгаа шандааһа шадал табяагүй ябадаг. Наһаараа ажал хэһэн хүнэй бэе махабад, шэг шарайдань үтэлһэнэй үе тэмдэг үзэгдэдэг аал?!

Үсөөн бэшэ ушарта хүнүүдэй 40—50 хүрэхэлөөр лэ шуһанайнь гүйсэ муудахаһаа эхилээд, бэень үнгэрүү ехээр таргалдаг, үсөөхэн үгөөр тобшолходо, элдэб үбшэ хабшан «ханилдаг» гээшэ ааб даа. Энэнь ямар шалтагтайб? Имагтал архи ууха, тамхи татаха болоод, хүнэй бэедэ хоротой, хорюултай бусад зүйлнүүдые үнгэрүү ехээр хэтэрүүлжэрхиһэнһээнь лэ болоно гэжэ сэхэ руунь хэлэе.

Эдэ мэтын хорото үлэгдэлнүүдтэй тэмсэхэ арга бии гү? Биил даа. Мүнөөнэй эрилтын ёһоор, суртал хүмүүжүүлгын болон санитарно-һэргылэмжын хүдэлмэри хаа хаанагүй үргэн дэлгэрээр, үлэмжэ нүлөөтэйгөөр ябуулха, тиин энэ хэрэгтэ олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала. Хэнэйшье мэдэхээр, оршон тойронхи эрхэ байдал хүнэй бэе махабадта бага бэшэ нүлөөлдэг лэ юм аабза. Хэды тиимэ байбашье һаань, ажал үйлэдбэриин имагта шухала эрхэ нүхэсэл мүн байһыень онсолон тэмдэглэе. Тэрээнгүйгөөр обществын хүгжэлтэшье ураг-шаа дабшажа шадахагүй бшуу.

Манай социалис Эхэ орондо хүн гээшэ һайнаар хүдэлөөд, һайнаар амараад байхадаа, ёһотойл зохид аша нүлөө абадаг байна. Тиихэдэ капиталис оронуудта ажалша хүн бүхэн хоолойгоо тэжээхын хойноһоо хэды ехэ ядарал, зоболон бэе дээрээ үзэнэ гээшэб! Эгээл тиимэһээ тэдэнэр хайран хахад наһаяа имагтал үйлэдбэри дээрэ гээгээд, саашадаа хэндэшье хэрэггүй эд боложо хосордог байһыень хэн арсахаб?

Агууехэ Октябриин социалистическэ революци манай ороной олон яһата арадуудта гансал эрхэ сүлөө олгожо үгөө бэшэ, харин хүн бүхэнэй бэлиг шадабаряа бадаруулан хүгжөөхэ, дэлгэн харуулха болон ута наһа, удаан жаргал эдлэхэ зол заяа үршөөһэн габьяатай. Тиимэһээ сүлөөтэ совет хүн бүхэн наһанайнгаа хубита жаргалые имагтал ашагтай туһатайгаар эдлэхые эрмэлзэдэг байна. Энэншье гайхалтай бэшэ. Юундэб гэхэдэ, коммунизмын үеын хүнүүд ямар байхаб — иимэ арюун эрмэлзэл, хүсэл бодол тэдэнии е мүнөөнһөө һонирхуулна бшуу.

Ойрын хоёр арбан жэлэй туршада Советскэ Союз дэлхэй дээрэ хүдэлмэриин эгээн богони үдэртэ орохо юм гэһэн партиимнай дүлэтэ уряа лозунг бодото дээрэ бэелүүлэн хүсэлдэхэ бшуу. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, ажалшад курорт, санатори мэтын амаралтын газарта улам олоороо ошодог болохол! Тиихэдээ тэдэнэр сүлөө сагаа ёһотой хүхюун сэнгэлигээр, һонирхолтой зохидоор үнгэргэхэнь лабтай. Академик Богомолец иигэжэ бэшэһэн байдаг: «Саг үргэлжэ физкультура болон спортоор һонирхохо гээшэ угаа шухала хэрэг. Тиимэ хүнүүд хэзээдэ һэргэлэн дорюун, зориг түгэлдэр ябадаг. Ажалша хүн бүхэн үдэр бүхэндэ 10—20 минутын гимнастика хээд байгаа һаа, ами наһаяа нилээд арьбадхажа шадаха». Илангаяа коллектив, зургаан бүхэндэ хуулишалан бэелүүлэгдэдэг үйлэдбэриин гимнастика угаа ехэ нүлөөтэй.

Гэхын дашарамда хүдэлжэ байгаад тамхилха гээшэ хүнэй бэедэ хэды хоротойб! Энээние хэн үмөөрэн арсахаб? Тамхин гээшэ хүнэй һонор ухаа мунхаруулхаһаа гадна, ажаллаха эдэбхи эрмэлзэлыень хараа байса һулаpуулна бшуу.

Удаан наһа наһалхын зайлашагүй үшөө нэгэ шухала нүхэсэл юуб гэхэдэ, имагтал үргэһэ нойр болоно гэлтэй. Нойр гээшэ ямар удхатай, юун гээшэб гэжэ хүн бүхэн һайн мэдэнэ ёһотой. Энээнэй удха шанарыень тусгаарлан тайлбарилһанай хэрэггүй. Ажалдаа дарагдаһан гү, али ехээр эсэһэн хүн имагтал хэм соогоо, зохид һайнаар амараад лэ байхадаа, хамаг бэень һэргэжэ, хуушан түхэлдөө ородог. Энэ ушарта ородой элитэ эрдэмтэ-физиолог И. П. Павлов «үргэһэ нойр гээшэ хүнэй бэеын бүхы махабадай болон ууpаг тархиин амин һудалнуудай амархадань тон шухала» гэжэ онсолон зааһан байдаг.

Хэм соогоо амарха гээшэ иимэл удхатай ха юм!

Тэрэшэлэн бэе махабадаа ходо һэргылэн шалгажа, ариг сэбэрээр абажа ябаха хэрэг «хоёрдохи шатын» зорилго бэшэ. Дээрэ хэлэгдэһэн юрэнхы эдэ ёһо гуримуудые хэн ёһотоор хэрэгсээнэ, сахинагүйб, тэрэл бэедээ ехэхэн хохидол татажа магад гээд уридшалан һануулая.

Тобшохоноор хэлэхэдэ, коммунизмын түгэс илалта тээшэ бардам зоригтойгоор дабшаха зуураа, түбхын түрүүн хүнэй наһые улам ута болгохо зорилго урдаа табинабди.

Л. РЕЗНИЦКИЙ,
БурАССР-эй габьяата врач.

Навигацида бэлэн

Хабарай урин дулаан үдэрнүүд ерэжэ, хада, майлын саһан шэнгэржэ, түргэн урасхалтай горхон болон шааяжа захалба. Гол мүрэнүүдэй мүльһэнэй унажа, уһан замшадай ажалаа эхилхэ саг ойртоо.

Байкало-Сэлэнгын уһан замай Улан-Удын пристаниин хүдэлмэришэд бүхы флодойнгоо техническэ заһабарии эдэ үдэрнүүдтэ сүм дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэжэ байнхай. «Любовь Шевцова» «Сергей Тюленин», «Фарватер» гэжэ теплоходуудай команданууд үбэлэй үедэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, даажа абаһан суднануудайнгаа заһабарии е хараалагдаһан болзорһоонь 10 хоногоор урид дүүргэбэ.

Суднануудай капитанууд Дмитрий Малыхин, Сергей Корнильцев, механигууд Александр Сургучев, Николай Милин гэгшэд техническэ заһабарилга дээрэ түрүү арганyудые хэрэглэн, түхеэрэлгэ бүхэниие нь һайн шанартайгаар заһабарилаа.

Мүнөө пристаниин ашаа шэрэдэг баржануудые заһабарилга түлэг дундаа ябана.

Зураг дээрэ: механик Александр Сургучев судны заһабарилагдаһан деталь шалгажа байна.

Д. Балданов.
Авторой фото.

Лена мүрэн шадар болоһон буудалгын 50 жэлэй ойдо

БОДАЙБО. (ТАСС). Ородой хүдэлмэришэдэй сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй түүхэдэхи гайхамшагта үдэр — Лена мүрэн шадар болоһон буудалгын 50 жэлэй ой дүтэлжэ байнхай. Энэ буудалган хадаа «революционно һанал бодолтой байһанаа революционно тэмсэлдэ олониитын бодоһон шалтагынь болоһонь байна» гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн.

Алта малтан абадаг Ленскэ районой түбтэ — Бодайбо хотодо тэндэхи шахтануудта, участогуудта революциин урда тээхи үеын горнягуудай ажабайдал, ажал тухай лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

1912 оной мартһаа апрель хүрэтэр болоһон Ленскэ шахтернуудай забастовкодо хабаадагшад тухай, буу зэбсэггүй хүдэлмэришэдые хорото муухайгаар хэһээһэн тушаа үнинэй большевигүүд, тусхай пенси абадаг хүнүүд хүн зондо хөөрэжэ үгэнэ.

Бодайбо городой библиотекэдэ Сибириин пролетариадай революционно тэмсэлдэ зорюулагдаһан хөөрэлдөөн үнгэргэгдэбэ. Тэндэхи «Ленский шахтер» гэжэ газетэдэ Ленскэ забастовкын хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн байһан Н. И. Лебедев тухай бэшэг толилогдоо.

Лена мүрэн шадар болоһон буудалгын 50 жэлэй ойе приискнүүдэй ажалшад ажалай шэнэ амжалтаар угтана. «Лензолото» трестын олон мянган коллектив алта малтан абаха кварталайнгаа түсэбые 5 үдэрөөр уридшалан дүүргэбэ.

ҺАЙН ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛТЭН

Багахан уулзалгада суглараrшад үни удаан сагаа миин барабагүй, хүн бүхэн урдань һайса бодомжолһон байжа, һанамжа дурадхалаа тэрэ дороо мэдүүлбэ.

— Үшөө дахин хэлсэе, энэмнай һайн дуранай хэрэг, —гээд наһажаал болоһон эхэнэрэй дурадхахада; таһалга соо абяа шэмээтэй болошобо.

— Юу гэжэ дахинаа зүбшэхэбибди, хүн бүхэн өөрөөл мэдэхэ юм бээз...

—Бодожо үзөө бэшэ гүбди, ябая энэ гэһээр...—гэхэшье абяан дуулдана.

Иимэ хөөрэлдөөн һаяхан Улан-Удын найралалгын байшанда болоо юм. Эдэнэр юун тухай бодоо, зүбшөө юм гэхэдэ, һайн дураараа өөһэдынгөө шуһа үбшэнтэндэ үгэхэ гэлсэһэн байгаа. Тэрэ гэһээр үнишье болоогүй байхада тус байшангай нэгэдэхи отделениин 14 мэргэжэлтэд һайн һайхан сэдьхэл, һайн һайхан дураараа 200—200 грамм шуһаяа эмнэлгын эмхи зургаануудта миин тушааһан байна. Тэдэнэй дунда наһажаал болоһон врач Людмила Николаевна Вязинская, ахалагша сестра Александра Семеновна Бахаровская, мүн жиирэй мэргэжэлтэд А. Н. Разгубельская, М. А. Гурулева, Н. И. Калашникова болон бусад бии. Эдэнэй зариманиинь, жэшээлхэдэ, үнинэй тушаалтан нүхэд Разгубельская, Бахаровская гэгшэд урдань хэдэн удаа иимэ һайхан эдэбхи үүсхэл гаргаһан байна.

Мүнөө тэдэнэрэй жэшээгээр бусад таһагайнь, бэе махабад һайнтай врачнар, фельдшернүүд болон сестрануyд өөһэдынгөө шуһа тушаана.

И. Очорон.

Саг үргэлжэ [illegible]

Гидрометбюрогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, хойто аймагуудта бага зэргэ саһан oрохо. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улан-Удэ городто үглөөгүүр 4—6 градус хүйтэн, үдэртөө 2—4 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Апрелиин 5—6-най үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байха, саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Һүниндөө 10—15 градус хүйтэн болохо. Үдэртөө хойто аймагуудта 0—5, бусад аймагуудта 5—10 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Улан-Удэ хэлэнэ, харуулна

Мүнөөдэрэй телевиденииин программа

19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.20 — «Венгриин республикын фашизмын богоолшолгоһоо сүлөөлэгдэһөөр 17 жэлэй ойдо» гэһэн дамжуулга. «Братская Венгрия» гэжэ телеочерк харуулагдаха. 19.40—Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга. 20.40—«Все остается людям» гэһэн Ленинградска драмтеатрын зүжэг. 22.10—Апрелиин 6-най дамжуулга.

Хилын саахана

Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй национальна фронтын нэгэдэхи съезд

ХАНОЙ, апрелиин 2. (ТАСС). «Сүлөөрэлгэ» гэжэ информационно агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө национальна фронтын нэгэдэхи съезд болоһон байна.

Фронтдо ородог элдэб организацинуудай, тусхайлбал, Урда Вьетнамай радикально-социалистическэ партиин, Урда Вьетнамай демократическа партиин, Вьетнамай арадай-революционно партиин, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ талаар ажалшадай ассоциациин, Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө тэмсэдэг таряашадай, эхэнэрнүүдэй, залуушуулай, студентнүүдэй, журналистнуудай, соёл культурын болон искусствын ажал-ябуулагшадай организацинуудай түлөөлэгшэд съездэ хабаадаа.

Саг зуурын Центральна Комитедэй элидхэлые шагнаад, съезд фронтын политическэ программа батала н абаа, политическэ гол хараа шэглэлые баталаа, тэрэшэлэн Центральна Комитедые һунгаа.

Саг зуурын Центральна Комитедэй 1962 оной январиин 19-дэ хэһэн мэдүүлгые съезд һайшааһан байна. Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө национальна фронт хадаа Урда Вьетнамай хүн зоной патриотическа организаци болоно. 1960 оной декабриин 20-до байгуулагдаһан энэ фронт хадаа Нго Динь Дьемэй болон америкынхидэй эзэрхэлгые унагаахын түлөө, Урда Вьетнамай бэеэ даанхай байдалай, демократиин, эб найрамдалай, бэеэ абанги байлгые хангахын түлөө, эсэгэ ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхын түлөө тэмсэлдэ Урда Вьетнамай хүн зониие нэгэдүүлэн жагсааха зорилго табина.

СИРИДЭХИ БАЙДАЛ

БЕЙРУТ, апрелиин 2. (ТАСС). Египедтэй хамта байхые хүсэгшэдэй болон хамтарха дурагүйшүүлэй хоорондо Сириин Хомс городто тулалдаан болоо гэжэ «Ориан» газетэ мэдээсээ. Дамаска болон Хомсын хоорондохи районд о байдаг сэрэгүүд дайшалхы бэлэн болгогдоо гээд газетэ мүн лэ мэдээсэбэ.

ПАРИЖ, апрелиин 2. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондент иигэжэ мэдээсэнэ. Сириин энэ городтохи засагые Египедтэй нэгэдэхые хүсэдэг бүлэг офицернүүд гартаа абаад байна гэжэ Каирай радио мэдээсээ.

ПАРИЖ, апрелиин 2. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондентын Амманһаа дамжуулһанай ёһоор Алеппын хүн зондо хандалгые Дамаскын радио хэдэн дахин дамжуулаа. Тиихэдээ «империализмын агентнуудтай эсэргүү тэмсэл хэхэдэнь Сириин Арабуудай Республикые дэмжэхын» тулада Сириин армиие тойрон эмхидэн жагсахыень уряалаа.

ПАРИЖ, апрелиин 2. (ТАСС). Франс Пресс агентство Бейрудһээ иигэжэ дамжуулна. Сириин армиин верховно командованиин мэдээсэлые Дамаскын радио мүнөө үглөөгүүр дамжуулаа. Тэрээнь соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Сириин нэрэ хүндые хүндэлхэ ябадалда үндэһэлэн бүхы араб оронуудтай, хамагай түрүүндэ Египедтэй холбоо барисаа байгуулхые верховно командовани хүсэнэ. Тиихэдэ энэ асуудалаар арадай дунда асуулта хэгдэхэ ёһотой».

Сириин армиин верховно командовани мүнөөдэрһөө эхилэн нютагай сагаар 20 часһаа үглөөнэй 5 час хүрэтэр орон доторoo харуул табиһан байна.

Сиридэ Израиль дахяад заналта хэнэ

ДАМАСК, апрелиин 2. (ТАСС). Арадта Сириин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй верховно командованиин хандаһан хандалгые Дамаскын бүхы газетэнүүд мүнөөдэр толилоо. Тэрээнь соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Сириин хилэдэ ойрхоно Израилиин сэрэгүүд дахяад суглуулагдажа байна. Израилиин эзэрхэг түримхэй добтолгые сухарюулхын тулада шухала болоод байгаа һаань, буу зэбсэг гартаа барижа бодохыень бүхы эрхэтэдые командовани уряална.

Н. С. Хрущевой үгэ Д[...] хэблэн гаргагдаба

КОПЕНГАГЕН, апрелиин 2. (ТАСС). Москва [...] гуулиин Калининска округой һунгагшадтай уулз[...] кита Сергеевич Хрущевой хэлэһэн үгэ Данида [...] болгогдожо, хэблэн гаргагдаба.

Энэ ном олон тиражтайгаар хэблэгдээ.

Алжир өөрынгөө зам[...] һайнаар мэдэнэ

КАИР, апрелиин 2. (ТАСС). Алжирай Республикын Саг зуурын правительствын вице-түрүүлэгшэ Мохаммед Бен Белла Каирта ерээд байна. Тэрэнэй хөөрөөе «Аль-Ахрам» газетэ мүнөөдэр толилоо. Тиихэдээ «Алжирай революци үргэлжэлүүлэгдэхэ» гэжэ Бен Белла мэдүүлһэн байна.

— Алжир өөрынгөө замые һайнаар мэдэнэ. Алжирта хэгдэжэ байһан алалга хюдалганууд тэрэниие энэ замһаань хадууруулжа шадахагүй. Ерээдүйн Алжир социалистическэ республика болохо юм. Тэрэ республика өөрынгөө хүсэлэл оролдолгоор бүгэдэниитын эб найрамдалай хэрэгтэ өөрынгөө туһа нэмэри оруулалсаха» гээд Бен Белла үргэлжэлүүлэн хэлээ.

«Буудалдаа зогсоохо тухай Франци Алжир хоёрой хэлсээн түрүүшын шата болоно гээшэ. Тэрэнэй һүүлээр бүри шухала шатанууд болохо байна. Эдэ шатануудай [...] гэхэдэ Ал[...] ниие бай[...] болоно» г[...] үргэлжэлү[...]

«Өөрын[...] болон эко[...] жөөхэ, ар[...] дал һайжа[...] найрамдал[...] туһа нэмэ[...] саха, арай[...] харилсаа [...] гуулха га[...] революциин[...] зорилгонь [...] Бен Бе[...] тэмдэглээ.

Урда Вьетнамда Америк[...] сэрэгүүд олон болгогдох[...]

ЛОНДОН, апрелиин 1. (ТАСС). «Санди телеграф» гэжэ газетын дипломатическа шэнжэлэгшэ иигэжэ бэшэнэ. Урда Вьетнамда байдаг Америкын сэрэгүүдэй тооe ядахын сагта 50 процентээр олон болгохо бэлэдхэл мүнөө хэгдэжэ байна. Эдэ зэбсэгтэ хүсэнүүд Холбоото Штадуудай командовани доро байха зуураа, Урда Вьетнамай па[...] тэмсэл хэхэ зори[...] Урда Вьетнамда [...] байһан сэрэгүүдэ[...] мянга тухай хүн бо[...] шэнжэлэгшэ заана. [...]хидай хүтэлбэреэр [...]намда боложо ба[...] байлдаан бүри үргэ[...]хай гээд шэнжэлэ[...] хэлдөө тэмдэглэнэ.

Баруун Ирианда Голланди[...] сэрэгүүд эльгээгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 1. (ТАСС). Голландиин шэнэ сэрэгүүд Баруун Ирианда эльгээгдэжэл байһаар гээд Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондент Голландиһаа мэдээсэнэ. Голландиин «КЛМ» гэжэ авиатранспортна компаниин самоледууд сэрэгүүдые зөөнэ.

«КЛМ» правите[...] дэлдэ самолёдууд[...] тулада Нью-Йорк [...] нүүдые хаһа саг со[...] болиһон байна гэ[...] соо хэлэгдэнэ.

Сэрэгүүдые зөө[...]риин дүүргэгдээд [...]руун Ириандахи [...] сэрэгүүдэй тоо до[...] мянган хүн болохо[...]

Мар-дель-Плата городт[...] шатарай турнир

БУЭНОС-АЙРЕС, апрелиин 2. (ТАСС). Аргентинын Мар-дель-Плата городто боложо байһан уласхоорондын шатарай турнирта советскэ шатаршан Лев Полугаевский түрүүлжэ ябана. Найман турай болоходо, тэрэ нэгэшье удаа шүүгдээгүй, абажа болохо найман очкоһоо долоон очкотой болоһон байна. Энэ хадаа залуу гроссмейстерэй тон һайн үрэ дүн болоно.

Долоодохи турта Полугаевский Элискаэесые (Аргентина) шүүгээ. Венгриин шатаршан Сабо Аргентинын гроссмейстер Найдорф гэгшые шүүгээ. Энэ хадаа Найдорфын түрүүшын диилдэлгэ болоно. Сангинетт[...] Пильник Белицкиие [...] Аргентинын) шүүгэ[...] (Чехословаки) Смысл[...] сетто (Аргентина) [...] (Югослави) тэнсэһэн[...]

Наймадахи турта [...]ский Сабые, Смысл[...] (Чили) гэгшые, Сан[...] маниие шүүгээ. Па[...]киие, Росетто Бирны[...] лэ шүүгээ. Аргентин[...] Панно Элискаэес хоё[...]

Наймадахи турай [...] дохи-гурбадахи һуур[...] бүридөө 5,5 очконуу[...] Сабо Смыслов хоёр [...]

Сергей Корж илалта туйлаб[...]

ТУНИС, апрелиин 2. (ТАСС). Тунис соогуур болоһон велосипедээр урилдаанда советскэ спортсмен Сергей Корж илалта туйлаа. Сагай уларилай тон тааруугүй эрхэ байдалда болоһон бэрхэшээлтэй мүрысөөнэй арба нэгэн шатые тэрэ 40 час 44 минута 1 секунда соо дабажа гараа. Хоёрдохи һуурии е Швециин түлөөлэгшэ Геста Петерссон эзэлээ. Тэрэ 40 час 45 минута 13 секунда соо гүйлтэжэ ерэһэн байгаа.

Кайруан Тунис хоёрой хоорондохи 162 километр утатай һүүлшын шатада мүрысөөшэд апрелиин 1-дэ урилдаага[...] Олизаренко (СССР) 5 [...]та 20 секунда соо [...]рүүлһэн байна.

ТУНИС, апрелиин [...] Тунис соогуур боло[...]рэй мүрысөөндэ Гер[...]мократическа Респу[...]сипедистнүүдэй кома[...] гараа. Хоёрдохи һуу[...]гиин, гурбадахи һуур[...] спортсменүүд эзэлһэ[...]

Удаадахи һуурин[...]ландиин, Югославии[...] Тунисай, Австриин [...] эзэлээ.

МЭДЭЭСЭЛ

Бурядай АССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын байгуулагдаһанһаа уламжалан, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа Бурядай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, ажалшадай депутадуудай [...] болон городуудай [...] гүйсэдхэхэ коми[...]дөө ажахын таһа[...]равленинүүдые) б[...]

Ре[...]
Ц. Ц. Ц[...]

Манай адрес, телеф[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, [...]
ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора —46-32. зам. ре[...] 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, [...] —35-14, культуры—34-05, писем и рабсельк[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалте[...] Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00639. Зак. [...]